

Med. F. An. in 2757 *doc. 277*
DE
PASSIONIS ILIACAE
PATHOLOGIA,

TABULIS AENEIS ILLUSTRATA.

CONSENSU FACULTATIS MEDICAE
ILLUSTRIS ACADEMIAE REGIAE FRIDERICIANAE
DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM
PRO GRADU MEDICINAE DOCTORIS
DIE XVIII JUNII MDCCXCI.

PUBLICO EXAMINI OFFERT

AUCTOR

DAVID RAHN,

HELVETO-TURICENSIS.

MEMBR. SOC. MED. ET CHIR. PER HELVET. CORRESPOND.

HALAE,

LITTERIS TRAMPIANIS.

Ex
Bibliotheca
Reg. Univers.
Vratisl.

*Ex libris
Universitatis
Vratisl.*

V I R I S

CELEBERRIMIS, DOCTISSIMIS, EXPERIENTISSIMIS

IOHANNI HENRICO RAHN,

M. D. PHYS. ET MATHES. PROF. ORD.

CANONICO COLLEGII CAROLINI TURICENSIS,

PRAES. SOC. MED. ET CHIRURG. FER HELVET. CORRESP.

A U C T O R

ET V

PHILIPPO FRIDERICO MECKEL,

M. D. ET PROF. PUBL. ORDIN. IN ACAD. FRIDER.

INSTIT. REG. CLIN. CHIRURG. DIRECT.

CIRCUL. SALIC. ET COMITAT. MANSFELD,

PHYSICO,

IN SUMMAE PIETATIS SIGNUM

PRO TOT TANTISQUE IN SE COLLATIS BENEFICIIS

HAS STUDIORUM SUORUM PRIMITIAS

D. D. D.

A U C T O R.

D E I L E O.

Caput I.

Praemissa quaedam anatomica.

Conscripturus de Ileo dissertationem, haud abs re erit, si paucis praemittam intestinorum descriptionem anatomicam.

Intestina vocamus canalem illum cylindricum, in abdomine situm, variis anfractibus notabilem, qui a pyloro ortus ad ani orificium usque tendit. Dividuntur intestina in tenuia & crassa: utraque ex quatuor consistunt tunicis sc. externa, musculari, nervosa & villosa. Arterias accipiunt ab arteria coeliaca, meseraica superiori & inferiori, ac hypogastrica, quibus sanguis magna copia ad intestina ducitur, quaeque plurima vasa exhalantia formant. Venae quibus sanguis revehitur, sunt vena meseraica magna, haemorrhoidalis interna, gastro-duodenalis, quae omnem ex intestinis in venae portarum truncum, sanguinem revehant: minime ex parte terminantur imi recti venae in truncum hypogastricae. Omnibus his arteriis venisque prae reliquis in corpore humano frequentiores anastomoses sunt. Plurimis quoque gaudent vasis lymphaticis, quae majori copia in tenuibus quam in crassis intestinis adsunt, ac vulgo vasa chylifera dicuntur. Nervis quoque quamplurimis sunt instructa, qui prodeunt ex utroque ganglio semilunari, & ex plexu sic dicto mesocolico & hypogastrico; nec non ab ischiadico.

Tenuia intestina rursus dividuntur in duodenum, jejunum & ileum: crassa vero in caecum cum appendicula vermiformi, in colon & rectum. Ulterior harum partium descriptio extra dissertationis meae limites est, excepta sola Bauhini valvula, quae multorum de Ileo litium causa, uti infra ostendam, praecipue meam meretur attentionem. Haec jam dicta valvula apparet in transitu ilei in colon, (qui fit in regione iliaca dextra), ejusque magis posteriori pariete quam anteriori, magis a sinistra quam dextra sede. Ea est ex Illust. Halleri a) descriptione valida eminentia, mollis, transversa, longe elliptica, quam credas ex ipsis duplicatis coli membranis fieri: ad sinistra rotundo magis sine terminatur, dum ad dextra in longam caudam educitur: sima transversa hoc jugum dividit,

a) Elementa physiologiae corporis humani, T. VII. p. 123.

vidit, per quam quae in intestino ileo sunt, in crassa viam angustam habent, mollissima eum sint: osculum sibi commissum in ellipsin mutatur, & intus in plicas collabitur. Haec valvula fit ab utroque conjuncto intestino, ut tunica villosa, nervea & muscosa intestini ilei producta emineat in colon, & ex ipsa valvulae acie replicata in villosam, nerveam & musculosam coli abeat.

Quod valvulae hujus utilitatem attinet, sine dubio ea impedit, quo minus, quae jam ex ileo in crassa abierunt, in tenuia intestina redeant. Haud equidem ignoro, claros fuisse viros, qui hunc usum negarunt, ad quos pertinet *Fabvicius* ab *Aquapendente*, *Riolanus*, *Kerkring* alique, nixi experimentis, quibus aër vel aqua, crassis intestinis immissa, transierunt in tenuia, valvula haud laesa. At contra hos testantur experimenta *Clar. Halleri* ^{b)}, *Morgagni* ^{c)}, aliorumque multorum, qui, ni omnibus in casibus, certe in plerisque plane contrarium eventum viderunt. Praeceptor quoque meus nunquam satis colendus *Clariss. Meckel*, saepius hoc experimento in cadaveribus instituto, nunquam aërem aut aquam ex crassis in tenuia intestina transgredi observavit, si valvula sana fuit. Iniquum vero esset, viris illis claris, qui contraria affirmant, omnem fidem negare, quamvis inde minime concludi potest, in homine sano vivoque hunc regressum locum habere. Nam praeter experimenta jam adducta huic obstat laxitas omnium solidorum adeoque etiam hujus valvulae major post mortem, quam in homine vivo, quae facit ut ea facilius vi cedant. Praeterea succedentia per ileum contenta regressui huic obstant, valvulamque actione sua levant. —

Capitulum II.

Definitio Ileii, ejusque distinctio ab aliis ei similibus morbis.

§. I.

Ileus, Chordapsus, Miserere mei, Volvulus, Convolvulus multis auctoribus synonyma sunt. Aliis vero v. gr. Volvulus est intussusceptio intestinorum, quae saepius Ileii causa est. Diutius vero horum nominum recensitioni ac refutationi immorari, haud lubet, cum ea & minoris momenti esse videtur, saepiusque jam ab aliis viris doctissimis est instituta ^{d)}.

Ileus est secundum omnes fere auctores atrox circa umbilicum dolor cum alvi obstructione pertinaci ac vomitu initio materiae ventriculo contentae, postea biliosae, tandemque saeculentae. Ita hunc morbum definiunt *Clar. Sauvages* ^{e)}, *Sagar* ^{f)}, *Vogel* ^{g)} alique.

§. 2.

b) l. c.

c) Adversaria III. N. 9-13.

d) *Halleri* Disputar. ad morborum historiam & curacionem facientes Tom. III. pag. 350 &c. *van Swieten* Commentar. Tom. III. p. 164 seqq.

e) *Nofologie methodique*. Paris 1771. Tom. III. p. 103.

f) *Cullen* Kurzer Innbegriff der medicinischen Noologie. Leipzig 1786. Tom. II. p. 218.

g) l. c. p. 145.

§. 2.

Num vero Ileus sit morbus proprius, an summus colicae gradus, an tantum enteritidis symptoma, de hoc differunt auctores. Clar. *Cullen* ^{h)}, eum a colica gradu tantum, minime vero natura discrepare ait. Clar. *Vogel* ejusdem sententiae esse videtur: dicit enim in definitionibus generum morborum: „Colica est dolor spasticus intestinorum cum obstipatione, nausea & vomitu.“ Et paulo post: „Ileus est colica acuta vomitu de-
 „mum excrementorum“. Quivis has duas definitiones inter se comparans videt, alterum morbum nil nisi vehementiorem prioris gradum esse. Nullus vero negare poterit, hanc colicae definitionem falsam esse: nam neque alvi obstipatio neque vomitus symptomata colicae essentialia sunt, sed saepe desunt, uti quotidiana testatur experientia. — Ab ista *Cullenii* parte Clar. *Selle* ⁱ⁾ quoque stat:

Alii vero praesertim veteres auctores colicam & Ileum ita distinguunt, ut illa sedem habeat in crassis, hic vero in tenuibus intestinis. Huic distinctioni Clariss. *Sauvages* ^{k)} haud iniquus esse videtur. Clariss. *Morgagni* ^{l)} quamvis eam non prorsus rejicit, satis luculenter tamen demonstrat, quam difficile ac saepe vix possibile sit, dato casu discernere, utrum causa in crassis, an in tenuibus sita sit intestinis? Clariss. vero *Selle* ^{m)} eum plerisque recentioris aevi medicis hanc distinctionem prorsus rejicit, & quidem, ut mihi videtur, jure merito. Nam ne quid dicam de magna discriminis hujus discernendi difficultate, quae praesertim ex diverso intestinorum in variis hominibus situ redit, sectiones cadaverum, uti infra dicitur, satis docent, Ileum e crassarum aequae ac tenuium intestinorum vicio oriri posse, quod idem quoque valet de colicis doloribus.

An igitur Ileus & colica idem morbus est? Mihi non videtur, testesque hujus opinionis laudo Clariss. *Sauvages* ⁿ⁾ & *Sagar* ^{o)}. Uterque horum virorum in Nosologia duos hos morbos distinguit: Ileum enim in Classe fluxuum enumerant, colicam vero sub doloribus: quod mihi satis declarare videtur, ex horum virorum sententia in Ileo obstructionem alvinam & vomitum praecipua esse symptomata, quae quidem dolor intestinorum semper comitatur, at potius ut priorum symptomatum effectus; cum contra dolores intestinorum in colica unicum symptoma characteristicum efficiunt. Huic accedit, quod dentur summi dolores colici sine Ileo, quod mihi ipsi videre contigit in colica verminosa: hoc vero vix fieret, si duo hi morbi gradu tantum differrent. Praeterea quo pertinacior in Ileo est alvi obstructio & vomitus, eo majores plerumque sunt dolores, quod ostendere mihi videtur, hos magna certe ex parte pendere ab illis; nec cuiquam hoc difficile erit intellectu.

Quae

h) l. c. T. I. p. 313.

i) Medicina clinica. Edit. IV. p. 474.

k) l. c. T. II. p. 510.

l) De sedibus & causis morborum. Edit. Venetiana 1761. T. II. p. 44.

m) l. c. n) l. c. o) l. c.

Quae hucusque dixi, nullo modo me impediunt, quo minus facile concedam, colicam saepe in Ileum mutari posse: plures enim dantur causae, quae minori gradu si adsunt, colicam producunt, majori vero Ileum; v. gr. inflammatio, calculi intestinorum.

§. 3.

Multo facilior est Ilei distinctio ab aliis quibusdam morbis quodammodo similibus. Sic veteris aevi medicis Ileus fuit synonymum cum enteritide, siquidem putarunt eum semper cum intestinorum inflammatione esse conjunctum. At quamvis verum est, eum facillime in hanc transire, experientia tamen testatur, eum saepe sine omni intestinorum inflammatione adeste, e. gr. Ileum stercoraceum &c.

Magna quoque similitudo est Ileum inter & vomitum habituales: satis tamen differunt hi morbi. In vomitu enim habituali nulla per os ejicitur materies stercoracea, dolores circa umbilicum desunt, uti ipse haud longo ante tempore vidi in foemina hoc morbo laborante: alvus non adeo pertinaciter obstructa, uti in Ileo: saepe fit, ut binis certe diebus alvus dejectiatur, v. gr. in vomitu habituali hysteriarum.

Alius morbus, qui cum Ileo aliquam habet similitudinem, est cholera: in utroque enim morbo adest vehemens vomitus: at in cholera vomitui vehemens diarrhoea biliosa accedit, qua facile ab Ileo discernitur.

Difficilior interdum erit in praxi distinctio nephritidis ab Ileo. Illa enim ad majorem gradum evecta saepe cum Ilei symptomatibus conjuncta est: dignoscitur autem a vero Ileo, quod incipiens nephritis raro Ilei symptomata habeat, sed ea demum, morbo aucto, succedant: in ea dolor magis in renum regione est; eam comitatur mingendi difficultas: alvus non adeo pertinaciter clausa est, uti in Ileo, sed facilius clysmatibus cedit P).

Caput III.

Decursus ac divisio morbi.

§. I.

Jam definitione Ilei data, differentiisque inter eum aliosque morbos adductis, ad ejus decursum progrediar. Ileo a chronica causa orto initio alvus dura, tarda est, indies magis obstruitur, donec penitus sit constipata, ita ut ne flatus quidem per anum ejiciantur: citius aut serius accedunt vehementes abdominis dolores, paulatim aucti, qui initio plerumque vagi postea fixi in regione umbilicali & hypogastrica haerent, donec morbo ad summum gradum evecto totum detur abdomen. His conjungitur nausea, vomitus initio & vomitus contentorum primo ventriculi, postea materiae biliosae, foetidae, tandemque excrementitiae, quae utrum e tenuibus, an e crassis redeat intestinis, mox

p) van Swieten Commentar. T. III. p. 224.

disquirendum erit. In hoc rerum statu maxime timendum est, ne intestinorum inflammatio oriatur, neve jam praefens abeat in gangraenam. Quamquam enim falsum est, Ileum semper ex inflammatione intestinorum oriri, nemo tamen artis medicae gnarus negabit, eum saepissime, nisi medicus summam curam ac diligentiam adhibeat, in inflammationem, ac gangraenam, quae plerumque mortis causa est 9), transire.

His symptomatibus fere characteristicis alia accedunt diverso tempore, qualia sunt somnus inquietus, saepe nullus propter dirissimos dolores, respiratio saepe anxiosa, brevis; si inflammatio oritur, ardor vehemens internus, sitis magna, pulsus parvus, saepe durus, spasticus, frequens: interdum mingendi difficultas ex consensu. Tandem, si morbus morte finitur, accedunt animi deliquia, convulsiones, singultus, tendinum subsultus, summa debilitas, pulsus celer, frequens, parvus, debilis, sudores frigidi, pallor faciei, extremitatum frigus; plerumque dolores remittunt in hoc statu & penitus desinunt, at non semper, uti infra in capite de prognosi dicam; saepe alvus laxa fit, faeces dejectuntur nigrae, putridae; omnia adsunt gangraenae internae symptomata, ac tandem mors aegrum e miserrimo hoc statu liberat. Si vero morbi exitus melior erit, parvum intestinorum murmur oritur, quocum dolores caeteraque symptomata sensim decrescunt *).

At haec enumerata symptomata non semper omnia adsunt, nec eodem, sed diverso tempore alterum alteri succedit. Pertinax vero alvi obstipatio, dolores abdominis vehementes & vomitus in Ileo vero ac perfecto numquam abesse possunt.

Duo priora symptomata nulli subjecta sunt difficultati, ultimum vero magnas inter clarissimos in medicina viros nites movit, quas nunc disquiram.

§. 2.

Prima lis fuit de causa vomitus qualiscunque, praesertim vero faeculentis in Ileo. Nullus expectet, me longum fore in hac disquisitione, quippe qua prohibeor aliis rebus magis ad meam dissertationem pertinentibus. Nihil faciam, quam *Haguenori* & *Clar. Herzii* sententias historice tantum adducere, addita *Halleri* opinione, quae mihi maxime probabilis videtur.

Clariss. Herz *) vomitum explicat ex actionis muscularium ventriculi fibrarum circularium ac longitudinalium aequilibrio sublato, cui accedit musculorum abdominalium ac diaphragmatis actio, quae ab isto aequilibrio sublato dependet.

Clariss. Haguenor †) antiperistalticum intestinorum motum negat contendens causam vomitus in Ileo quaerendam esse in obice faecibus ad anum tendentibus posito, in reple-

9) *Morgagni* l. c. Epist. XXXV. n. 16-18.

*) *Gallecky* Abhandlung vom Miserere, oder von der Darmgicht. Riga 1767. §. 63.

*) *Briefe an Aerzte*, II. Sammlung, p. 21-45.

†) *Diff. medica Bagardi* an vomitus faeculentis in passione iliaca ab antiperistaltico intestinorum motu? Praef. *Haguenor*. Quae inserta est *Halleri* *Dissertat. anatomicae*, I. 1. No. 18, p. 485-552.

repletionem intestinorum supra hoc impedimentum, in actione diaphragmatis & musculorum abdominis, tandemque praesertim in ea lege physica, qua fluida mota eum locum petunt, ubi minima est resistentia, quam in casu dato in superioribus intestinis, ac ventriculo ponit. Hanc vero sententiam jamdudum optime refutavit Clar. *Morgagni* u), quem, qui plura scire velit, adeat.

Mihi causae vomitus in genere, ideoque etiam iliaci eum Clariss. *Morgagni* atque *Hallero* videntur esse:

a. Motus ventriculi atque intestinorum inversus. Peristalticum dari intestinorum motum, cibis promovendis inservientem, nemo dubitabit, qui Immortalis *Halleri* tegerit *Elementa physiologiae* w). Idem vir nunquam satis laudandus x) asserit, motum antiperistalticum in statu sano quoque intermixtum esse motui peristaltico, ita ut intestinorum contenta numquam longe procedant, quin aliquo usque redeant. Motum vero antiperistalticum superantem ipse *Hallerus* aliique multi in animalium vivisectionibus non solum, verum etiam in ipsis hominibus casu fortuito viderunt. Hoc igitur motu antiperistaltico contenta sursum redeant.

b. Diaphragmatis & musculorum abdominis actio in ventriculi compressionem, motu eorum aucto ac plerumque quasi convulsivo, qui apparet, si spectas ad respirationem & abdominis contractionem in vomentibus. Hunc partem causae vomitus proximae efficere, inde probatur, quod equi nunquam vomunt, eorumque ventriculus ita situs est, ut neque musculorum abdominalium neque diaphragmatis motus in eum agere possit, cum e contra canes & feles facillime vomunt, quorum ventriculus quam proximus est a diaphragmate ac musculis abdominalibus y).

§. 3.

Altera de vomitu iliaco quaestio est, utrum materies stercoracea, & faeculenta, in Ileo per os ejecta, e crassis, an vero e tenuibus redeat intestinis? Hac de re auctores contrarii sunt. Dantur enim multi auctores, qui negant excrementa e crassis in tenuia intestina redire posse: ex horum numero laudo tantum Clariss. *Richter* z), *Morgagni* a), qui *Mangementum*, valvulam Bauhini non quidem prorsus negantem, sed ejus usum, qua valvula sit, non concedentem, vituperat, ac contendit, vix fieri posse ut in statu morbofo haec valvula cedat. Etiam Celeberr. *Tissot* b) se hoc nunquam vidisse ait. Alii vero clarissimi viri hunc reditum ex intestinis crassis admittunt: in his praeter alios sunt Clariss. *de Haen* c), *van Swieten* d), *Vater* e) & *Haller* f), qui varias pro sua sententia causas adducunt, quas nunc disquiram.

r. Cel.

u) l. c. Epistol. XXXIV. §o. 31.

w) Edit. Bern. 1765. T. VII. p. 81 & seqq.

x) l. c. p. 90.

y) Mémoires de l'academie royale des sciences de Paris: de l'année 1733. p. 687-696.

z) Abhandlung von den Brüchen. p. 98.

a) Adversaria anatomica III. 9.

b) Avis au peuple &c. p. 345.

c) Ratio medendi. P. II. p. 69.

d) l. c. p. 167.

e) Dissert. de chordapso Celsi: inserta *Halleri* Diff. l. c. T. III. p. 230.

f) Elem. physiolog. T. VII. p. 131. 132.

1. *Cel. van Swieten* g) dicit: „Vidi chronica talia mala, ubi scirrho impediēte viam, aegri vix unquam alvum deponebant, sed post quatuor, quinque aut octo dies oriebatur summa anxietas, & revomebant omnia quae toto hoc tempore sumserant, nec apparebat stercoreus ille odor in his, quae vomitu rejiciebantur.„ Ex his vir doctissimus concludit, faeces in ileo vomitu ejectas non posse non redire e crassis intestinis. At falsa haec conclusio mihi videtur, reputanti, quae habet *Clariss. de Haen* h). Hic quamvis reditum e crassis intestinis non plane negat, tamen hac in re medicos saepius decipi ait, cum faeces consistentes in tenuibus intestinis diutius retentas pro excrementis e crassis regressis habeant: „pluries enim, dicit, publice auditoribus demonstravi, reperiri veras faeces stercoraceas in ileo intestino; manifestius vero nunquam, quam 10 Decembri 1756, ita ut distantiam trium pedum ac duorum pollicum a valvula Tul- „piana crassum stercus alvinum consistentia, colore, factore ab omnibus deprehenderetur.„ Idem quod demonstrant herniosi, passionem iliacam cum vomitu stercoraceo passi, in quorum cadaveribus intestinum ileum saepe ita incarceratum reperitur, ut plane nulla adsit via, qua faeces e colo potuissent redire ad os i). Ex his vero neutiquam concludere licet, faeces nunquam in ileo non redire e crassis, verum si quam plurima concedo, tantum inde liquet, saepissime has faeces e tenuibus esse regressas. Nam

2. non desunt exempla, ubi ileo laborantes non solum stercoracea, sed & clysmata, imo, uti quidam narrant, suppositoria ano immissa evomuerunt. Duo talia exempla *Sennertus* k) assert: unum a *J. Matth. de Gradibus* traditum, ubi puella duodecim annorum ileo laborans, non modo faeces, sed & clysmata, ac triduo post suppositorium, ac postea duo alia suppositoria, alterum simpliciter, alterum quadruplici filo ad coxam alligata evomuisse fertur: alterum a *Jac. Oetheo* observatum, quo uxor ileo laborans candelae sebaceae partem, suppositorii vice in anum immissam postero die per os ejecisse dicitur. Hae duae observationes quamquam vix credibiles sint, iniquum tamen mihi videtur, fidem denegare *Borneto* l), qui ipse casum vidit, quo vir quadraginta annorum ileo laborans, tertio die clysteres duos, ex decocto herbarum virentium paratos & pridie injectos vomitu exclusit, *Clar. van Swieten* m) quoque se ipsum hoc vidisse ait. Idem testatur *Clar. Sydenham* n), *Brüning* *). Pauca haec exempla, quibus plura possent addi o), satis demonstrare mihi videntur, viam retrogradam a crassis ad tenuia intestina in praeternaturali certe statu patere.

3. Quae cadaverum ileo mortuorum sectionibus institutis inventa sunt, ea quoque veritatem, vel certe, sit venia verbo, possibilitatem hujus rei demonstrant. Summum enim

g) l. c.

h) l. c. T. II. p. 76. Idem testatur quoque *Clar. Stoll* in *Ratione medendi*. T. I. p. 237.

i) *de Haen* l. c. *Richter* von den Brüchen. p. 98.

k) *Praxis medica*. Libr. III. p. 2. f. 2. c. 1.

l) *Sepulchret. anatomic.* T. II. p. 229. Edit. Genev. 1700.

m) l. c. T. III. p. 167.

n) *Opera universa*. Londini 1705. p. 40.

o) *Sammlung f. pract. Aerzte*. III. Bd. p. 300.

p) *Morgagni* de sedibus & causis morborum. Ep. XXXIV. n. 28. *de Haen* *Ratio medendi*. T. VIII. 240 & seqq. T. IX. p. 214 & seqq. ubi de machina illa italica ad ileum curandum inventa loquitur; in canibus vivis valvulam hanc superatam narrat.

enim argumentum, quod contrarii hujus sententiae afferunt, desumptum est a fructura & usu Valvulae Bauhini, quae scilicet viam crassa inter ac tenuia intestina ita intercludat, ut plane nihil ex illis in haec possit transire: quae sententia in statu sano quidem plerumque, si non semper, valet, uti initio dissertationis meae ostendit. At, forsitan aliquis objiciet, quomodo duae hae opiniones de usu valvulae Bauhini supra declarato, & de reditu tum excrementorum, tum clysmatum e crassis in tenuia intestina, secum conjugii possint? Is si tantum meminerit, unum valere de statu sano, alterum de statu morbo, ac tunc respiciat ad statum tum coeci ac coli, tum valvulae ipsius praeternaturalem, cadaverum sectionibus variis modis declaratum, duas has opiniones ipsis non contradicere sentiet. En duplicem modum:

a. Coecum ac colon ita possunt extendi a flatibus, faecibusque retentis, ut apertura colon inter & ileon, valvula in statu sano clausa, nunc multo amplius lumen habeat, quam ut haec valvula illam totam claudat: ut itaque facile sit intellectu, quomodo in tali casu contenta crassorum redeant in tenuia intestina, unde tunc sensim ad superiorem tractus intestinorum partem redacta tandem evomuntur. Talem casum narrat Clar. de Haen p), ubi in tympanici hominis ileo defuncti cadavere coli, coeci ac ilei diameter ita fuit aucta, ut valvula Bauhini ne tertiam quidem aperturae partem clauderet.

b. Quod ad valvulam ipsam pertinet, varius hujus status praeternaturalis fati patet ex cadaverum sectionibus. Ea scilicet adeo laxa fuit inventa, ut aëri & aquae facilis pateret via e crassis in tenuia intestina q). Spigelius *) dicit: „In cadaveribus eorum, qui ileo defuncti clysteres & excrementa evomuerunt, valvulam ruptam r) aut male affectam fuisse, aut mucositate crassa ita oblitam credendum est, ut coeco ac colo quasi agglutinata haud aperiri potuerit.“ Idem fere testatur quoque Morgagni s) aliique, Nec desunt exempla, ubi valvula coli in sectionibus plane deficiebat: quale exemplum narrat Fürstenau t). Simile exemplum existit in Philosophical Transactions u) ubi coecum ac colon ita fuit extensum ut nullae apparerint rugae in statu naturali praesentes, nulla adessent valvulae coli vestigia in homine ileo mortui, qui excrementa evomuerat.

Haec omnia perpensa fati mihi demonstrare videntur, excrementa e crassis intestinis regressa evomi posse. An vero omnes faeces vomitu ejeculae & crassis intestinis redierunt? Minime: supra w) enim jam ostendi, in statu praeternaturali tenuia quoque intestina continere vera excrementa. Potius credo, rarum hunc esse reditum, & vix unquam evenire, nisi passionis iliaca causa locum habeat in crassis intestinis.

At

p) l. c. T. II. p. 69 & seqq.

q) Collectan. societ. medic. Hafniens. Tom. II. p. 76.

*) Spigelius de corporis humani fabrica. L. VIII. c. 9.

r) Haec de re in Clar. Lavateri Enteropneustole. No. 44. exemplum existit de cane, cui rectum

intestinum ligatum, & post mortem valvula Bauhini rupta fuit.

s) l. c.

t) Acta academ. N. C. Vol. IX. obs. V.

u) Tom. XLVII. p. 125.

w) Initio hujus §.

At rationem, qua clysteres ano injecti evomantur, quomodo explicem, vix scio. Res cum sit multorum ac omni fide dignorum medicorum experientia probata, negari haud potest, quamvis perdifficile sit, rationem ejus sufficientem adducere. In hoc casu idem fere est, num ilei caussa in tenuibus an in crassis intestinis sedem habeat, cum clysmata initio semper infra hanc sedem sint, nisi forsan in raris casibus caussa tam prope ablit ab ani orificio, ut siphonis tubo pro tempore superari queat. Quod si non fit, summa oritur explicationis difficultas, quam Clariss. *de Haen* *) bene intelligens, se extricari dicens, obicem quemcumque, qui in canali intestinum adit, removeri intestinum gangraena, ita ut constrictio laxetur, atque aer in intestinis contentus omnia extendat, ventremque tumidum reddat, quo etiam apertura ilei ad coeci ingressum grandescat, ut valvula Bauhini illi claudendae non sufficiat; unde tunc, quamvis via ad inferiora aequae ac ad superiora pateat, superstiti adhuc intestinum motu antiperistaltico omnia, adeoque etiam clysmata exiisden per superiora ejiciantur. Haec explicatio, quamvis non satisfaciatur, tamen haud incongrua mihi videtur.

α. Nullam enim inveni observationem, totum intestinum tractum in gangraenam abiisse: ut itaque, si in parte gangraenosa omnis quoque defuerit motus, pars haec superior & inferior non fuerit motu destituta, quo excrementa vel clysmata quoque ad superiora possent propelli.

β. Si observationes de clysteribus vomitu ejectis legimus, apparet, hoc tertio demum aut quarto, serioribusque morbi diebus evenisse. Prioribus diebus natura quasi assuescit motui antiperistaltico. ac ubique videmus, talem naturae consuetudinem non subito ac simul desinere, quod praesertim morbi nervosi, periodici probant. Nonne id quoque applicari potest ad morbum meum?

Altera ratio, qua hic reditus forsan explicari possit, mihi haec videtur: impedimentum, quod initio morbi penitus quarumcumque rerum transitum vel ad superiora, vel ad inferiora prohibuit, in morbi decursu, vomitu vehementi summaque intestinum extensione praesente, non amplius sufficit ad totum transitum occludendum: verum hic ex parte tantum minima patet, quo aqua tantum vel aer transgredi potest: tunc continuato motu antiperistaltico clysmata hanc viam ad superiora sequuntur, ac evomuntur. Haec explicatio forsan, locum haberet in ileo a tumore in intestinis orto.

Aliam adhuc explicationem affert Clar. *Morgagni* y) ex autore quodam innominato, qui putat, intestina omnia in volvulo plena esse humorum; esse autem ad podicem obstaculum, illorum quidem impediens exitum, ab immittentibus autem clysmata superabile: tunc igitur haec sic injecta, plenitudinem & distentionem intestinum arguentia, accedente musculorum & diaphragmatis compressione, quo minor resistentia est, illuc

*) l. c.

y) De sedibus & causis morbor. Ep. XXXIV. n. 30. 31.

urgeti, & commixta cum iis humoribus per vomitum extrudi: non resistere vero valvulam Baubini, quippe quae, posita intestinorum plenitudine, aperta servetur. Falsum hujus sententiae, plerisque certe in casibus, tum per se patet, tum Clar. *Morgagni* eam ita refutat, ut plane supervacaneum sit, de hac pluribus loqui. Memineris modo, raro Ilei causam tam prope ab ani orificio abesse, ut siphonis tubulo possit attingi, & quando ibi sedem habeat, non semper vinci posse: plenitudinem hanc intestinorum non posse probari e. f. p.

Haec de Ilei symptomatibus sufficiant.

§. 4.

Antequam ad Ilei causas progrediar, pauca adhuc de varia ejus a variis autoribus facta divisione proferam.

Celeberr. *Sydenham* 2) Ileum dividit in verum & nothum. Nothum vocat, quando ea tantum intestina motu antiperistaltico laborant, quae supra obstructum locum sita sunt, ubi tantum contenta in hac superiori parte evomuntur. Verum autem Ileum dicitur eum, ubi in toto intestinorum tractu motus antiperistalticus adest, ac non solum excrementa, sed & clysmata per superiora rejiciuntur.

Clar. *Sauvages* 3) eum dividit in acutum & chronicum. Acutus est is, qui brevi tempore febris conjunctus decurrit v. gr. Ileus ab inflammatione ortus: chronicus vero is, qui diutius durat ac sine febre adest, qualem *Sauvages* describit, qui per tres menses sine febris ac cum haud adeo vehementibus doloribus duravit.

Alia divisio est in Ileum sporadicum & epidemicum. Illum multo frequentiorum esse nemo dubitabit: attamen de Ileo epidemico exempla exstant v. gr. apud *Bartholinum* 4), apud Clar. *Sims* 5) de americana insula Jamaica, ubi hic morbus fere endemicus esse dicitur.

Alii distinguunt Ileum perfectum & imperfectum. Hic est, ubi tenuiores quaedam fluidioresque contentorum particulae obicem transgrediuntur & per alvum ejiciuntur. Ille vero est, ubi alvus penitus adstricta est 6).

Alius est Ileus periodicus, qui per intervalla redit, quale exemplum narrat Clar. *de Haen* 7) de homine, qui per viginti annos ter, quaterve in singulorum annorum spatio hoc morbo laboraverat: aliud exemplum adducit Clar. *Estmüller* 8) de Ileo tertio quoque die recurrente.

Optima

2) l. c.

3) l. c. T. III. p. 107.

4) Centur. IV. Ep. 92.

5) Bemerkungen über epidemische Krankheiten.

A. d. Engl. übersetzt von I. W. Möller. Hamb.

1775. P. 12 & seq.

6) *Halleri* Dissertat. anatom. T. I. p. 489.

7) l. c. T. IX. p. 204.

8) Opera omnia Francofurt, ad Moenum, 1689.

p. 134.

Optima vero ac medico practico utilissima Ileī, uti omnium aliorum morborum, divisio mihi videtur ea, quae a morborum causis desumitur. Hoc respectu Clar. *Doctus* *laeus* *z*) passionem iliacam dividit in tres species:

- a. Ileus est *stercoralis*, ortus ab excrementis retentis;
- b. Ileus *humoralis*, qui oritur ab humore crasso & viscido tenaci, vel acri erodente;
- c. Ileus *flatulentus* ortum ducens a flatibus inclusis, motu violento exitum quaerentibus.

At haec divisio mihi non arridet: nescio enim, v. gr. ad quamnam speciem Ileum herniosum, a strangulatione intestinorum ortum numerem: possunt enim esse stercorales, sed & flatulenti. Quare ego quatuor causarum genera faciam, pro his Ileum divisurus:

- α. Ileus *inflammatorius*, qui oritur ab intestini ejusdam inflammatione,
- β. Ileus *spasmodicus*,
- γ. Ileus ab *obstructione intestinorum*, ubi corpus alienum intestinis contentum eorum cavitatem delet.
- δ. Ileus ab *intestinorum compressione*, ubi corpus quoddam extra intestina situm eorum altera comprimit.

Ad haec quatuor causarum genera omnes speciales Ileī causae reduci possunt, uti mox ostendam.

Caput IV.

Causae passionis iliacae.

§. I.

Causae cujuscunque morbi maximi sunt momenti, cum medicus rationalis in curandis morbis, quantum fieri potest, pro causa in statu quodam praesenti agere debet. Hoc vero respectu multa adhuc sunt quoad Ileum facienda: plures enim ejus causae dantur, quarum signa pathognomonica huc usque ignoramus.

Caeterum omnes cujuscunque morbi causae dividuntur in proximam & remotas.

Proximam causam dico secundum *Gaubium* *h*) eam, quae ex concursu omnium remotarum nata, sola, integrum morbum ita constituit, ut indissolubili nexu cum ea cohaereat, qua remanente morbus remanet, quaque sublata morbus tollitur.

Secund

g) Encyclopaedia medica Francof. ad Moenum. Libr. III. cap. 6. p. 243.

h) Pathologiae medicinalis institutiones. §. 60.

Secundum hanc definitionem jam causam Ilei proximam, de qua autores in variam abeunt sententiam, eruere conabor. Varias quorundam auctorum hac de re sententias *Dolaeus* ^{l)} laudat, quas nunc breviter exponam.

Paracelsus scilicet ejusque adhaerentes credunt, materiam Ilei oriri ex tartaro aucto, dissoluto in intestinis ex pontico sale, quam materiam styptica sua natura intestina contrahere autumat. Haec sententia chemistarum veterum nugae nimis redolet, quam ut digna sit, quae hodiernis adhuc temporibus latius refutetur.

Sylvius proximam causam quaerit in motu peristaltico inverso ac intestinorum intusfusione. Nonne vero hic proximam causam cum remota conjungit ac commutat? Motum intestinorum antiperistalticum proximae causae partem efficere ex mea quidem opinione vix poterit negari: at intusfusio intestinorum certe remota tantum causa est: non in omnibus, qui Ileo laborant, adest intusfusio, nec omnes, quibus ea est in intestinis, Ileo afficiuntur, uti infra ostendam.

Cartesiani hanc Ilei causam quaerunt in humoribus acerbis intra intestinorum membranas haerentibus. Hi vero humores, quando adsunt, intestina irritant, quo vel diarrhoea, motu scilicet peristaltico aucto, vel Ileus, motu antiperistaltico aucto orietur: quare ii non possunt proxima Ilei causa esse.

Dolaeus ipse proximam causam ponit in perverso motu peristaltico: cui sententiae *Cl. Moehsen* ^{k)} assentitur. Nonne vero solo motu antiperistaltico vomitus habitualis potius quam verus Ileus orietur? Mihi quidem ita videtur.

Cl. Hagenot & de St. André ^{l)}, proximam Ilei causam ponunt in violenta musculorum abdominis contractione. Hi vero jam a tot tantisque viris sunt refutati, ut erambem toties coctam repetere haud sit necessarium, praesertim cum falsitas hujus asserti per se patet.

Cel. Gallesky ^{m)} causam proximam putat esse intestinorum obstructionem cum summa nervorum tensione ac praeternaturali ventriculi irritatione. Nonne vero summa nervorum tensio, quam vix nisi ex dolore cognoscere possumus, potius est symptoma, quam causa morbi proxima? An his quamvis praesentibus orietur verus Ileus, nisi adit motus intestinorum antiperistalticus.

Mihi videtur causa proxima esse obstructio qualiscunque partis intestinorum ejusdem enim motu antiperistaltico longe peristalticum motum superante aut eum penitus fere desente. Haec duo si adsunt, certe Ileus aderit, & iis sublati Ileus cessabit.

§. 2.

l) I. C. Libr. III. cap. VI. §. 6.
k) Diss. inaug. de Passione iliacaë causis & curatione. Praef. *Schulze*. Halae Magdeb. 1742. §. 5.

l) *Halleri* Disput. ad morbor. histor. & curationem pertinentes. Tom. III. p. 332.
m) I. C. §. 12.

Quod ad hujus Ilei prognosin attinet, in genere is periculosus est. Attamen differt periculum pro inflammationis vehementia, causa, aegri constitutione, febris magnitudine & natura. Quo gravior est inflammatio, quo major intestinorum pars ea afficitur, quo plura adsunt symptomata spastica, eo majus adest periculum, ne suppuratio aut gangraena offiatur. Febris mere inflammatoria minus periculum indicat, quam complicata febris putrida, aut nervosa.

Quo diutius inflammatio, initio jam vehemens, fuit neglecta, eo magis timendum est. Ileus inflammatorius a venenis corrosivis ortus summi est periculi: saepe enim caussa non penitus tollitur, inflammatio semper augetur, donec in gangraenam abeat. Porro hic memineris, vomitu frequenti inflammationem semper augeri. De exitu vario hujus speciei in suppurationem, gangraenam & scirrhum infra quaedam dicam, cum is fere idem sit, qui aliis Ilei speciebus.

§. 5.

II. Secunda Ilei species est Ileus spasmodicus.

Duplex mihi hicc Ileus esse videtur:

a. Est is, qui oritur a contractione spastica intestinorum tanta, ut tota fere eorum diameter dispereat, quo contentis via ad anum praeccludatur. Huc pertinet inter multos alios casus ille *Clar. Frid. Hoffmanni* w), ubi post mortem totus coli tractus in sinistro latere ita fuit contractus, ut diameter ejus vix digiti crassitiam superaret. Porro exstat tale exemplum in *Conclaves societatis medicae Hafniensis* x), ubi in homine post chronicum Ileum mortuo jejunum valde distentum, ileum vero summum in modum coarctatum fuit. Huc pertinet quoque Ileus quindecim dierum y) ubi post mortem intestina aliis in locis summum in modum coarctata, in alijs valde expansa fuerunt. Celeberr. quoque praeceptor meus nunquam satis laudandus *Prof. Meckel* ex Museo suo locupletissimo duo harum coarctationum exempla mihi communicavit, quae tabula aenea exprimens curavi z).

b. Alter est is, ubi spasmus vasa intestinorum sanguifera invadit, quo circulatio in ijs turbatur, sanguis stagnat, vasa distendit: nervique ita valde irritantur. Haec forsitan est ista Ilei species, quae plerumque in inflammatorium Ileum transit. Huc forsitan pertinet exemplum allatum a *Cl. Kupfer* a).

In genere Ileus spasticus cognoscitur ex signis spasmodorum generalibus, quae depromuntur a pulsu spastico, dolore minus fixo quam in Ileo mere inflammatorio & c
caussa

w) *Medic. ration. systemat.* Tom. III. Sect. I. Cap. 9. §. 18.

x) Tom II. p. 77.

y) *Histoire de la Société royale de Medec. à Paris de l'année 1776.* p. 258.

z) Tab. IV. Fig. 2 & 3.

a) *Diff. filens Volvulum sanguineum ejusqueurationem in viro quodam.* *Insera Halleri Diss.* T. III. p. 365 & 369.

caussa praegressa, ex aegri constitutione, aetate, vitae ratione, morborum praegressorum natura.

§. 6.

Praecipuae hujus Ilei causae, quarum pleraeque utramque supra laudatam] specie b) producere possunt, sunt:

α. Haemorrhagarum consuetarum suppressio, uti menstruorum, lochiorum, haemorrhoidum d). Hic Ileus signis anamnesticis praesertim cognoscitur; si scilicet lochia vel haemorrhoides antea fluxerunt, & hac vel illa causa subito supprimitur, vel reditus eorum prohibetur, uti in casu a Cl. *Kupfero* narrato, ac statim postea Ilei symptomata oriuntur. Haud equidem ignoro, ab hac causa saepe fieri Ileum inflammatorium: at quamvis facillime in istum mutetur, initio certe plerumque est indolis spasmodicae, quam in decursu quoque saepius retinet, uti ex Cl. *Hoffmanni* exemplo citato elucet. Quod ad prognosin hujus Ilei specialem (Generaliora enim, quae de omnibus Ilei speciebus valent, infra in singulari capite adducam) pertinet, praesertim respiciendum est, num facile, an difficile sit causam tollere, ac sanguinis fluxum restaurare, quanam sit causa hujus suppressionis? Quod si haemorrhagia quaedam naturalis, dum fluit, subito supprimitur, Ileus inde ortus in genere vehementior est, faciliusque in inflammatorium abit eo, qui ab haemorrhagiae talis reditu chronica causa impedito sit: at radicalis hujus medela difficilior est quam illius, cum hujus causa remotior saepe vix vinci potest ac quamdiu ea manet, tamdiu morbus ne redeat, est timendum. In hoc uti in omni alio spasmodico Ileo praesertim medicus respiciat ad inflammationem, quae vel minatur, vel jam adest.

§ 7:

β. Bilis aliaeque in intestinis acrimoniae generatae. Huc pertinet Ileus epidemicus, quem *Sims* e) describit; qui quidem saepius naturae inflammatoriae in decursu fuit, ita ut venaesectio summa cum utilitate adhiberetur, praesertim si morbus initio fuerit neglectus: initio autem plerumque erat spasmodicus. Hic laudandus est Ileus biliosus, in quo *Rob. Porter* f) balnea calida, sumum, uti fatis notum est, antispasmodicum, maxima cum utilitate adhibuit.

Haec Ilei species cognoscitur e constitutione epidemica biliosa, ex linguae, saporis habitu, materiae vomituae ejectae natura aliisque signis causae biliosae e. s. p. fatis notis.

Si

b) § praeced. a & b.

c) *J. A. van der Linden* in *Sel. Med* sub titulo *selekt. arithippus iliacus*. p. 64. §. 38.

d) *Balloni* *Conf.* 63. *Hoffmann*. *L. c.* *Kupfer* *L. c.*

Scablii *Differatio de motu haemorrhoidum internarum*

e) *L. c.* p. 12 & seqq.

f) *Medical essays and observations*. Second edition, Tom. III, p. 358 & seqq.

Si medicus statim ab initio vocatur, hicce Ileus non est adeo periculosus: causa est manifesta, vomitu ipso ex parte tollitur. Multum hic interest, quis sit acrimoniae bilis gradus. Quo minor is est, eo major est salutis spes & vice versa: summæ enim acrimonie bilis facile irritatione excitabit inflammationem intestinorum eo pejorem, quo causa irritans effectus noxios edere pergit.

§. 8.

γ. Venena. Duplicis generis hæc sunt. Dantur enim

a. Venena acria, celeriter agentia, quae praesertim spasmos vasorum indeque inflammationem excitant, uti arsenicum album, de quo Clar. *Sauvages* §) exemplum affert. Facilis est diagnosi: nam paulo post assumptum venenum Ileus insequitur cum omnibus veneficii signis; saepius quoque aegroti confessio medicum in causa detegenda iuvat.

b. Venena lenta, ubi paulatim tantum morbus ingravescit, uti assumpto saturno, quo intestina sensim ita coarctantur, ut excrementorum transitus impediatur: quale exemplum affert Cl. *Conradi* h), ubi puer, qui pollutionum arcendarum causa larga manu saccharum saturni adhibuit, Ileo afficiebatur, quo liberatus quidem, at paulo post hujus veneni sequelis mortuus est. Neque hujus speciei diagnosi plerisque in casibus difficilis est, dummodo medicus respiciat ad praegressam vitae rationem: plurimi enim, qui hocce morbo afficiuntur, diu antea in mineris saturninis laborarunt: morbus plerumque chronicus, ac initio alvus tantum dura, tarda fit; aegri cachecticam habent faciem &c;

Prognosis utriusque speciei est in genere anceps; in prima plerumque cito summa oritur inflammatio, mox in gangraenam abiens. In altera causa est inveterata ac etiam si Ileus tollitur, aliae tamen fere semper restant veneni sequelae, miserrimamque trahunt aegri vitam,

§. 9.

δ. Medicamenta acria purgantia, in quibus consuetissimum fere est aloë cum suis praeparatis, quae, proh dolor! nostris adhuc temporibus saepissime in domesticis medicaminibus contra obstructionem alvinam inveniuntur: at certo maxime obsunt. Nam ne quid dicam de multis aliis damnis haud huc pertinentibus, plura exstant Ilei iis excitati exempla apud Cl. *Frid. Hoffmann* i), *Walther* k), in quibus intestina quaedam

v. gr.

g) l. c. Tom. III. p. 112.

h) Diff. de Passione iliaca. Praef. *Frid. Hoffmann*. Halae 1716. p. 13. Huc forsitan pertinet colica saturnina, quae interdum in verum abit Ileum, de qua vide de *Haen* l. c. Tom. III. p. 73 &c.

233. Tom. X. *Halley* Diff. l. c. Tom. III. p. 261. 279. 295 &c. aliosque multos.

i) l. c. Tom. IV. P. II. Sect. 2. Cap. IV. §. 11.

k) De angustia intestinorum. p. 39.

v. gr. coecum, rectum spasmodice adeo fuerant coarctata, ut vix digitus minimus eis posset permeare. Nec mirum: his enim medicamentis intestina summopere irritantur, mucos suo naturali privata quovis leniori quoque irritamento ad summam contractionem excitantur. Hic effectus plerumque lento gradu incedens cum venenorum lentorum actione probe comparari mihi videtur. Nullus autem dubito, quin talia medicamenta interdum eundem habeant effectum cum venenis acerbis, si scilicet magna dosi, vel praesente febre, plethora, magna intestinorum sensibilitate ac irritabilitate sumuntur. Vix certa erit hujus causae diagnosi, nisi aeger ipse factum confiteatur: in primo casu ad tempora jam longe peracta regrediendum est, in altero vero tempus vix praeteritum rem docebit. Quoad prognosin, idem de hac specie valet, quod de Ileo a venenis orto praecedenti paragrapho dixi.

§. 10.

e. Varias acrimoniae a superficie corporis ad intestina depositae; uti arthritica, rheumatica, e. s. p. Hae initio spasmos excitant, mox vero praesertim in hominibus robustis, nisi statim medicus accersitur, oritur inflammatio vera: quodsi vero subiecta sunt debilitata, interdum nulla oritur inflammatio, sed antispasmodica & revellentia ad morbum curandum sufficient. Non rara sunt haec exempla, & ipse tristis recorder juvenis cujusdam hoc morbo nimis mature mortui. Semper ambigua est haec prognosin: in uno casu sequitur prognosin Ileii inflammatorii: in altero multum refert debilitatis aegrorum gradus, qui si magnus est, parva salutis spes adest.

§. 11.

III. Tertia Ileii species ea est, quae oritur a mechanica intestinorum obstructione, contentis variis facta. Causarum huc pertinentium effectus adeo differt, cum aliae subito, aliae lente agunt, ut vix generale quid de hac specie dici possit: quare non dubito, statim ad specialiores causas transire, quae sunt haec:

α. Faeces induratae. Multi dantur homines, qui non, uti naturae leges postulant, quovis die alvum deponunt, quo secundum Cl. *Hallerum* ¹⁾ senectus, sexus senior pertinet, qui binis tantum diebus alvum dejicere solent. Imo rariora exempla existant de longiori retentione sine omni noxa apparente, qualia Cl. *Hallerus* ^{m)} plura collegit de hominibus, qui 3, 4, 10, 20, 30, 42 & pluribus diebus semel tantum alvum deponunt. At quamvis hi homines diu sine laetula noxa vivere possunt, tamen grave aliquod vitium plerumque adest: nec, uti vulgo creditur, summae valetudinis est, alvum binis diebus semel tantum deponi. Cl. *Hallerus* ⁿ⁾ enim satis ostendit, cibos ad viam a ventriculo ad anum usque viginti quatuor horas requirere, ideoque in sanis hominibus alvum singulis diebus dejici. Quod nisi fit, faeces indurescunt, mole
augent

1) Elem. physiologiae. T. VII. p. 187.   m) l. c.   n) l. c. p. 89.

augentur, praesertim quando interea diaetae vitium committitur, intestina obstruunt, & sic Ileii dant occasionem. Talem casum narrat Cl. *Helmont* o), ubi secto cadavere in intestino tenui inveniebantur excrementa durissima ad sedecim digitorum distantiam a coeco: Cel. *van Swieten* p) exempla adducit, ubi alvo tarda mucus intestinorum naturalis ita collectus inspissatusque fuit, ut intestini cavum obturaret; *Gallesky* q) ex *Fr. Hoffmanno* exemplum narrat viri cujusdam in convivio alvum ex falso pudore retinentis, indeque Ileo mortui, cujus cadavere secto excrementorum viginti librae in colo inveniebantur. Aliud exemplum Cl. *Hoffmannus* r) habet, ubi intestina hominis ex Ileo de mortui sectione facta sponte crepuerunt cum impetu erumpentibus & explosis scybalis.

Difficilis hic est diagnosi, an tantummodo faeces induratae adsint, an alia mox dicendarum causarum. Attamen si alvus paucis ante diebus sine doloribus obstipata fuit, si abdomen decursu morbi valde intumescit, ac nonnullis in locis tactu durum est, si in regionibus lumbaribus magnum pondus sentitur, applicandis clysmatibus dura quaedam resistent, materia vomitu ejecta mali odoris est; alvo aperta faeces durae, siccae ejiciuntur; magna hujus causae suspicio tunc adest.

Minus periculosa est haec Ileii species, cum serius abit in Ileum inflammatorium, ac causa talis est, quae saepius facile tollitur, nisi sit valde inveterata.

§. 12.

β. Corpora aliena vel deglutita, vel in intestinis nata, quo pertinent magna seminum mespilorum s), prunorum t) aliorumque fructuum copia, nummi aurei deglutiti u), calculi intestinorum w), vermes convoluti in globos x); c. r. p. quae omnia totam intestini alicujus cavitatem obstruunt sicque contentis viam praeccludunt. Hae causae, exceptis vermibus, vix alio modo cognoscuntur, quam ipsa aegroti confessione. Nam quod quidam auctores de tumore externe sentiendo indeque diagnosi facienda dicunt, subium certe signum hoc mihi videtur, cogitanti, variae indolis hos tumores esse, ac v. gr. interdum oriri in Ileo a faecibus retentis y).

Quod jam speciatim ad vermes attinet, pauca de iis monebo. Hi certe non solum intestina obstruendo, verum etiam ea irritando excitandoque contractiones spasmodicas, Ileum

o) Fr. de flatibus. §. 30.

p) l. c. in Commentar. ad §. 719. ex *Fernelii* observationibus duos casus adducit.

q) l. c. §. 33.

r) l. c. T. IV. P. II. S. 2. cap. 4. §. 13.

s) *Kaltschmidt* in *Asst. physiq. medic. acad. N. C.* Vol. IX. Obs. 4.t) *van Swieten* l. c. T. III. p. 193.u) *Asst. N. C. Cent. II* Obs. 154. ubi in cadavere 48 nummi aurei inveniebantur ex parte cruenta lapidea obducti.w) *Lientani* l. c. T. I. p. 103. *Acta N. C. Vol. V. Sauvages* l. c. Tom. III. p. 111. *Diervich* Diff. continens duas observationes rariores circa calculos in C. H. inventos. *Halae* 1738.x) *Heur. ab Heer* Obs. 24. quinque vermium conglobationes in puella Ileo defuncta inventi. *Histoire de l'Acad. royal. des Sciences de l'année* 1740. p. 71.y) Cl. *Aspli* in *Sammlung von Beobacht. aus der Arzneigel. Nördling. 1773.*

Ileum faciunt, uti ex observationibus patet, quare etiam in spasmodico Ileo haec causa minime est negligenda. Diagnofis hujus cauffae petitur e vermium fignis fatis notis, praefertim vero e vermium vomitu ejectionum copia.

Prognofis femper dubia eft. Interdum corpora deglutita tanta tamque magna copia adfunt, ut nullis medicamentis e loco fuo moveri queant: tunc desperata res eft: interdum vero clysmatibus facile cedunt, ac Ileus celeriter fanatur. Corpora acuta, acria majus afferunt periculum, quam corpora rotunda, nullis angulis fupata. Vermes in globos convoluti, cum inteftinis firmiter adhaerent, faepe gravem morbum excitant. Si irritando Ileum efficiunt, idem fere de iis valet, quod de aliis mechanicis irritamentis.

§ 13.

γ. Volvulus feu intusufceptio dicitur, quando pars inteftini coarctati in proximum & laxius inteftinum intrat. Hic inteftinorum ingreffus quamvis, uti mox oftendam, quam plurimis fit probatus exemplis, non tamen defuerunt clari viri, qui ejus, ut ita dicam, poffibilitatem negarunt, ad quos pertinet *I. A. van der Linden* ^{a)}, *Guido Patinus* ^{b)}, & *Kerckringius* ^{b)}. Clari hi viri hujus funt fententiae imprimis propter mefenterium inteftinis firmiter annexum, dicentes, hunc introitum aliter fieri non poffe, quin mefenterium rumpatur ac haemorrhagia lethalis oriatur. At quamvis concedam hanc rationem verifimile quid habere, tamen & observationibus quam plurimis refutatur, & multo minoris fit momenti, quando refpiciamus ad magnam mefenterii dilatabilitatem, praefertim fi dilatatio paulatim fit, uti faepe in volvulis. Vix enim credo, volvulos majores fimul & femel tantos fieri, potius initio plerumque parvi effe mihi videntur, & fenfim grandefcere: praeterea magnis in volvulis faepiffime mefenterium fimul cum inteftino annexo intrat. Pluribus caeterum de his actum eft variis in differtationibus ^{c)}, quae ideo praeteribo.

Volvulus variae eft indolis: vel perfectus, quando una cum mefenterii parte adhaerente inteftinum unum alterum intrat: vel imperfectus, quando fine mefenterio inteftinum tantum pars alteram fubit. Porro volvulus fit vel per defcenfum, ita ut fuperius inteftinum inferiori fufcipiatur: vel per afcenfum, quando contrarium fit.

Jam quaeritur, quomodo intusufceptio, qualifeunque fit, oriatur? Utrum femper fit cauffa Ileii, an vero interdum quoque ejus fequela? An etiam fine Ileo fequente oriatur? An certa ejus dignofcendi figna dentur nec ne?

Supra

^{a)} In Seleét. medic. exercitat. IV.

^{b)} *Mofius* in Comment. in Veslingii fyntaxma anatomicum. p. 46.

^{b)} Specileg. anatomic. Obf. 42.

^{c)} *C. H. Velfe* Diff. inaugural. de inteftinor. intusufceptione &c. L. B. 1742. N° de inreffionum mutuo ingreffu. Altorf. Noric. 1729.

Supra jam dixi, volvuli existentiam quamplurimis esse confirmatam cadaverum sectionibus, quae simul quoque ostendunt, eum in omnibus inveniri intestinis. Ipse Clariss. nec sine maxima pietate laudandus Prof. *Meckel* ex musaeo suo locupletissimo quinque volvuli specimina mihi communicavit, quae tabulis aeneis exhibenda curavi. In his primum exhibet volvulum intestini coli transversum ^{d)} parvum, uti & secundum ^{e)}; tertium volvulum magnum intestini coli transversum in colon descendens ^{f)}, cuius historiam *Cl. Meckel* ipse jam publicavit ^{g)}; quartum ^{h)} exhibet quoque volvulum magnum omnium crassorum una cum intestini ilei inversi parte & mesenterio, nec non pancreate simul in colon inducto: quintum ⁱ⁾ tandem exhibet volvulum a *Clar.* praecceptore jam publice descriptum ^{k)} intestini ilei inversi $2\frac{1}{2}$ pedum longitudine in colon ascendens ingressi. Nec rara sunt exempla ab autoribus descripta, quae inveniuntur apud *Clar. Halle- rum* ^{l)}, qui multa exempla ex aliis collegit autoribus, apud *Cl. Ruysch* ^{m)}, *Willis* ⁿ⁾, *Morgagni* ^{o)}, *Bonnet* ^{p)}, *de Haen* ^{q)}, *Selle* ^{r)}, *Lieutaud* ^{s)}, *Bang* ^{t)}, *Clossy* ^{u)}, *Peyer* ^{w)}, qui hunc volvulum in ranarum vivisectionum intestinis arte imitatus est, dum ea hoc vel illo modo irritaret: at semper fere volvulus ipse sese rursus explicavit, intestinis in statum pristinum redeuntibus. Exstat quoque exemplum septemplex intusceptionis in Miscellaneis Academiae Naturae Curiosorum ^{x)}, triplicis apud *Peyerum* ^{y)}: volvulum immensae magnitudinis, qui in colo erat cubiti unius longus describit *Cl. Murrina* ^{z)}: idem habet eodem loco volvulum jejuni prope a duodeno. Nec solum in adultis, verum etiam in neonatis volvuli inveniuntur, quorum specimina praebent *Clar. Ludw. a), *Beireis & Neumeister* ^{b)}. Fere omnes auctores, quos perlegi ac jam jam citavi, in eo conveniunt, causam volvuli esse spasmodicam intestini suscepti coarctationem &, ni semper, certe plerumque praeternaturalem partis intusficientis extensionem. Quaecumque ergo quandam intestinorum partem chemico vel mechanico irritato ad contractiones spasmodicas excitant, ea sunt causae volvuli remotae; nec minus ea omnia, quae aliam intestinorum partem dilatant, v. gr. aucta faecum copia, flatus accumula-*

d) Tab. I. Fig. 1.

e) Tab. I. Fig. 2.

f) Tab. I. Fig. 3.

g) Neues Archiv der pract. Arzneyk. für Aerzte,

Wundärzte und Apotheker, herausgegeben v. H. n. D. u. P. *Meckel*, 1 Bd. p. XVII. u. ff.

h) Tab. II.

i) Tab. III.

k) l. c. p. XXI.

l) Elem. physiol. T. VII. p. 94 & seqq. Diff. ad morbor. histor. pertinent. Tom. III. 349. 363. Diff. anatom. T. I. p. 483 & seqq.

m) Observat. anatom. chirurg. XCI. p. 85.

n) Pathologia cerebri. cap. VIII. p. 107.

o) l. c. Epist. XXXIV. n. 32. 33.

p) Sepulchreum. T. II. p. 226 & seqq.

q) l. c. Tom. I. p. 97.

r) Neue Beyträge zur Natur- und Arzneywissenschaft. B. I. p. 33-35.

s) l. c. T. I. p. 144 &.

t) Auswahl aus d. Tagebüch. des Friedrichshofpit. &c. T. II. p. 108.

u) Observat. on some of the diseases of the parts of the human body &c. Lond. 1763, p. 115. ubi intusficientio describitur coeci & partis ilei in colon quod a mesenterio separatum in pelvim descenderat.

w) Tractat. de Glandul. intestinorum.

x) Dec. II. ann. VIII. Obs. 18.

y) l. c. p. 82.

z) Medic. chirurg. Beobacht. 1 Samml. Vid. *Richters* chirurg. Bibliothek. VI. Band. p. 315.

a) *Oehme* Diff. de morbis recens natorum chirurgicis. Lips. 1773.

b) Diff. de intestinis se intusficientibus & rarissima hujus morbi congeniti descriptione. Helmst. 1767.

ti &c. Quae cum ita sint, haud dubitandum esse puto, quin Ileus ipse saepius sit causa volvuli, quo tunc morbus primarius augetur ac pertinacior fit. Ileus enim saepius a spastica causa provenit, adeoque, uti sectio cadaverum probat, intestinis coarctandis ansam praebet; nec minus frequens est, intestini cujusdam dilatatio satis magna vel ab excrementis, vel a flatibus retentis. Quibus si addamus, vehementem eam abdominis in ileo concussionem, motumque intestinorum, non video, cur volvulus non possit esse Ileii sequela, quamvis nec observationibus nec cadaverum sectionibus haec sententia probari potest, cum volvuli signa, uti mox ostendam, sint incerta.

Certi vero experientiaque confirmati sunt casus, ubi in cadaverum sectionibus volvuli fuerunt inventi, quamvis aegrotus sine omnibus Ileii symptomatibus mortuus sit. Talis casus exstat in Memoires de l'Academie royale des sciences de Paris c). Etiam Alex. Monro senior d) exhibet casus quosdam intususceptionum, ubi excrementorum transitus non fuit totus impeditus. Nec minus Cl. de Haen e) exemplum adducit hominis tetano mortui, qui per totum morbi decursum alvum deposuit, & omnibus Ileii affectibus caruit, quamvis in sectione volvulus inveniretur. Similem casum narrat quoque Cl. Selle f) puerperae, in cujus cadavere duo reperiebantur volvuli in ileo, quamvis nulla adfuerint Ileii signa. Idem g) exhibet hominis casum chorea St. Viti sine ullis Ileii symptomatibus mortui, quo secto decem reperiebantur volvuli in tenuibus intestinis. Uterque horum virorum recte, uti mihi videtur, autumant, tales intususceptiones praesertim si parvi facilesque explicatu sint, saepe haud longe ante mortem a convulsionibus vehementibus, quae in his certe casibus adfuerunt, oriri. At non semper res ita se habet: interdum enim diu ante mortem volvulus oritur, quod probat ejus magnitudo firmaque intestinorum invaginatorum cohaerentia; nec Ileus inde provenit. Cui sententiae quoque Cl. de Haen h) assentitur, dicens: „Absonam non judico eorum sententiam esse, qui inveteratas ejusmodi indissolubilesque intususceptiones salva vita tolerari posse credant, licet semper causae progumenaes sint iliaci morbi.“ Veritatem hujus sententiae clarissima luce demonstrat casus ille Clariss. Meckel i), ita ut superfluum esset alia adducere exempla: quare quoque ex hujus morbi historia ea excerpam, quae assertum meum probant. „Virgo 60 annorum jam dudum arthritica summo gradu, benenio fere ante mortem hydropo sanata, postea pertinaci diuturnaue laboravit diarrhoea, quae nullis fere remediis cessavit: haec diarrhoea fuit tenesmo conjuncta, qui semel ex ano cum doloribus colicis expresserat tumorem fuscum, magnitudine pomi borsdorffiani k), stylo diametri 4^{lin} instructum, quem Clar. Meckel vocatus non sine labore represserat, simul consilium dans, ut, quoties alvum deponeret, a nixu, quantum possit, sibi

c) De l'année 1744. p. 15.

d) Essays and observat. physical and literary.

Tom II p. 29; & seqq.

e) l. c. Tom. X. p. 116 & seqq.

f) Neue Beyr. zur Natur- u. Arzneyw. Band I. p. 34 & 35.

g) Med. clinica. Ed. IV. p. 482 & 484.

h) l. c.

i) Tab. I. Fig. 3. qui pluribus descriptus est

l. f. c.

k) Fig. 3. D.

sibi caveret, ac digitis tumori exituro resisteret. Quae cum aegra fecit, per annum integrum bona fruebatur sanitate, donec alvi obstructione pertinaci per decem dies assereretur, qua, cum omnia remedia vana essent, mortua est. Die sequenti cadavere secto praeter aërem in abdomine foetentem, ac tenuem purulentum liquorem pessimi odoris inveniebantur intestina tenuia ter ampliora quam naturali statu, ac, uti & reliqua viscera, lympha coagulata membranisque purulentis oblecta & inter se coalita: intestinum coecum summum in modum fuit dilatatum, variaque habuit foramina, quibus excrementa tenuia, flava, foetentia in abdomen effluxerant: coecum ac colon dextrum fuit adeo putredine dissolutum, ut facillimo tactu rumperetur: portio coli transversii sinistra cum toto colo descendente fuit molle, tumidum, inflammatum: recto per longitudinem dissecto tumor supra dictus fuit inventus, duas palmas ab orificio ani distans, liber in tota sua peripheria, ac stylo firmatus in coli parte intra rectum dependente: in transverso colo descendente 1) erat suscepta coli transversii pars plus quam 15'' longa 2), inversaque, ac tumor adhaesit flexurae coli sinistrae. In hoc cadavere fuit adhuc memoratu digna vesica fellea, limpido, salino liquore distenta; calculus fuit eo in loco, ubi ductus cysticus hepatico jungitur. 3)

Ex his apparet, virginem hanc per integrum annum bona sanitate fruitam esse nihil obstanti hoc volvulo magno; hunc vero incremente tumore ejusque stilo causam obstructionis alvinae lethalis fuisse.

Tandem quaeritur, quaenam sint volvuli praesentis signa, imprimis si causa ilei sit? Clarissimi in arte nostra viri, uti Col. Zminger, Gallezky n), Richter), Selle o), Sauvages p) aliique multi fatentur, volvulum homine vivo vix umquam certo posse cognosci: attamen quaedam adducunt signa, quae volvuli praesentiam verisimilem reddunt, in quibus sunt haec:

a. Absentia signorum alius jam enumeratae causae vel adhuc laudandae.

b. Cl. Kuhnus q) signum esse putat, si nec purgans, nec clystima, nec ullum aliud medicamentum opem fert. At autor mihi videtur haec scribens oblitus esse scirrhi, stragulationis, coalitionis intestinorum aliarumque causarum haud minus medicamentis resistentium.

c. Idem r) dicit, prudentem medicum volvulum conjicere posse, si adsunt status fortiores & vomitus chylosus vel stercoreus. Ejusdem fere sententiae est Gallezky s) dicens, adesse in volvuli sede fortiolem inflationem cum motu sensibili.

d. Dolor

1) Fig. 3. G.

m) Fig. 4. D.

n) l. c. p. 46.

o) M. de clinica p. 483.

p) l. c. T. III. p. 110.

q) Diff. de ileo. Vid. Halleri Diff. ad morbos, historiam pertinent. T. III. p. 360.

r) l. c. p. 354.

s) l. c. p. 56.

d. Dolor vehementissimus fixus, continuus ^{t)}. Nonne vero hoc symptoma est signum ambiguum? Nonne idem adest quoque in strangulatione intestinorum?

e. *Velfe* ^{u)} dicit, initio intusceptionis adest frequentem deijciendi cupiditatem, creberrimos cum summa molestia nifus, sed aut irritos, aut interdum dilutam, & cruentam, at parcam deponentes materiam: deinde vero alvum prorsus constipatam esse. Ipse cum hanc Ilei causam nunquam observavi, decernere haud possum, num certum hoc sit signum, annon?

Alia certiora volvuli signa haud inventi. Quodsi autem verisimile est, volvulum adeste, facilius videtur diagnosi intestini, in quo is sit: hoc enim ex sola situs intestinorum cognitione intelligitur. Attamen hic in memoria tenendum est, quoties situs ille differat: ita ut ne hoc quidem certo possit dici.

Quae cum ita sint, facile, ut puto, apparet, gastrotomiam propositam in Ileo, sive ab hac causa, sive strangulatione intestinorum ortus sit, remedium esse anceps, nec facile adhibendum, quamvis nonnulla felices eventus exempla extant, uti apud *Bonnetum* ^{w)} istud Illustr. Baronissae a Lanti, cui juvenis chirurgus, cum caeteri medici eam sine omni salutis spe relinquerent, fausto cum eventu hanc operationem fecit. Aliud ejusdem eventus exemplum, cujus auctor fuit *Nuckius*, narrat *Velfe* ^{x)}. At cum cogitamus, hanc operationem certe haud levem esse, eam vix alia causa praesente proficere, ac plerumque aegros jam desperatos summumque in gradum debilitatos eam concedere, vix credo, eam multam a medico rationali attentionem mereri. Aliter quidem res se habebit, si nobis continget, certa harum causarum signa noscere.

Prognosis hujus speciei mala est, cum causa non sit certo cognoscenda, eaque cognita vix tollenda, nisi gastrotomia, quae vero periculi plena est. Si volvulus sit per ascensum, tunc forsitan mercurius vivus, vix vero ullum aliud metallum, opem ferre possit: in contrario vero casu malum angebit: & quis signa scit, quibus hic illeque volvulus dignoscatur? Medicus igitur rationalis vix eum adhibebit. Ipso vomitu volvulus praefertim prior augetur. Magnum adest periculum, ne inflammatio subitaque gangraena intuscepti intestini oriatur.

§. 14.

d. Imperforatio ani. Plura extant exempla neonatorum cum ano imperforato, quae inveniuntur apud Cl. *Bonnet* ^{y)}, *Lieutaud* ^{z)}, *Bell* ^{a)}, *Pappendorf* ^{b)}, *Petit* ^{c)}, *Sauva-*

t) Cl. *Gallesy* l. c.

u) *Diff. f. c.* p. 12. §. 22. n. 3.

w) l. e. T. II. p. 228.

x) l. c. p. 29. §. 49.

y) l. c. Tom. II. p. 199 & seqq.

z) l. c. T. I. p. 155.

a) *Lehrbegriff der Wundarzneykunst.* Tom. II. p. 285 & seqq.

b) *Abhandlung von der angebohrn. Verschließ. des Afters bey Kindern.* A. d. Lat. Leipz. 1783. Vid. *Richters chirurg. Bibl.* VI. Bd. p. 282.

c) *Memoire de l'acad. royale de Chirurgie.* T. I. p. 377-388.

Sauvages d), qui exemplum affert virginis neque ano neque genitalibus externis instructae, quae tamen bene se habuit, formosaque fuit: a decimo quarto aetatis anno ea quovis secundo aut tertio die dolore circa umbilicum & vomitu faeculento afficiebatur, urinaque quotidie saepius e mammis guttatim effluxit. Memorabilem quoque observationem huc pertinentem narrat *Littre* e) infantis sexto die mortui, cujus rectum in duas partes erat divisum, cohaerentes parvis aliquot fibris, earum qualibet separatim ita oclusa, ut nulla possent dejici excrementa. Nullus, qui excretionis alvinae necessitatem scit, non intelliget, quanta quamque varia mala ex ano imperforato, nisi primo a partu die ei medemur, oriri debeant; quantum itaque obstetricis sit officium, ut ad hanc, uti omnes alias corporis partes respiciat, an sanae sint nec ne. Longior vero hujus morbi pertractatio mei non est: ea invenitur apud *Cl. Bell*, *Pappendorf* aliosque. Hoc tantum annotabo, anum imperforatum non unius generis esse, sed multiplicis. *Cl. Pappendorf* novem species distinguit:

- a. Cum anus solummodo valde coarctatus est.
- b. Anus externe est naturalis, intestinum autem rectum majori vel minori ab ano distantia est membrana vel tenuiori vel crassiori oclusum.
- c. Orificium ani tunica clausum.
- d. Integer orificii ani defectus, cum cutis externa non in anum prolongatur, sed eum externe penitus claudit.
- e. Intestinum rectum in vesicam urinariam vel urethram f) finitum.
- f. Idem in vaginam uteri g) finitum.
- g. Ubi rectum male formatum cum partibus propinquis coalitum est, aut in saccum coecum abijt.
- h. Defectus totius intestini recti cum colo in saccum clausum finito h).
- i. Idem defectus cum intestinorum apertura in quadam abdominis parte v. gr. in umbilico.

Diagnosin hujus causae haud adeo difficilis est: vix unquam ea occurrit nisi in neonatis: hic vero requiritur accurata inspectio & exploratio intestini recti & genitalium, simulque medicus quaerere debet, an infans nunquam post partum deposuerit alvum.

Prognosis

d) l. c. T. III. p. 112.

e) Histoire de l'acad. royal. des scienc. de Paris de l'année 1710. p. 47.

f) l. c. de l'année 1752. p. 113.

g) l. c. de l'année 1719. p. 52.

h) Medical essays and observations. Second edit. T. IV. p. 442.

Prognosis variat pro varia ani imperforati specie: semper autem medicus initio arcessendus est, si infans fervari debet. Quodsi species b, c, d, g, h adsunt, citius infans moritur, quam in reliquis. Aliae species curatu faciliores sunt, uti a, c & b, si in ultimo casu tunica claudens haud procul ab ani orificio adest: in alii major medelae difficultas adest, uti in d, e: aliae vix unquam sanantur uti g, h. E plerisque his ani imperforati generibus, nisi eis cito medemur, oritur alvi obstructio cum tumore abdominalis, quarto vel quinto die accedit vomitus, tandem stercoraceus, animi deliquia, convulsiones, & plerumque septimo vel octavo die mors. Rarissima sunt melioris eventus exempla, qualia supra adduxi. Si vero casus sub e, f, i, descripti adsunt, longiori, quamvis molesta vita aegri saepe fruuntur.

§. 15.

z. Varii tumores ac excrecentiae in intestinis. Quando in cavitate intestinorum varii oriuntur tumores vel lypomatosi ^{l)}, vel steatomatosi vel alius generis, qualia multa exempla Cl. *Lieutaud* ^{k)} exhibet, vel quando intestinorum tunicae callosae ^{l)}, scirrhusae ^{m)} tumidae fiunt, vel eorum lumen fibris membranaceis obtegitur, unde intestina coacta videntur; facile patet, haec vitia, si ex parte tantum intestinorum cavitatem ocludunt, alvum tardam, raram efficere; aucta vero ac tanta, ut totum intestinorum lumen occupent, obstipationem alvi insuperabilem cum vomitu ingestorum efficere, quod demonstrant plures *Lieutaudii* casus. Tales tumores dantur in omnibus intestinis; attamen plura inveni exempla in crassis. Nec desunt exempla infantum cum his tumoribus natorum, quale habet *Lieutaud* ⁿ⁾ ex Miscellaneis Academiae Naturae Curiosorum, ubi in puellae 25 dierum cadavere, quae a partu alvum siccam habuit, reperiebantur intestina excrementis intacta, cum quodam sarcinate circa ilei finem, a quo hic tubus plane obturabatur; colon fuit tenue & angustissimum. Cl. *Ruyseh* ⁿ⁾ invenit intestinum rectum ita incrassatum, ut pollicis crassitatem fere superaret, ita induratum, ut haereret, an cornosa, an cartilaginea sit substantia, & ita angustum, ut cavitas straminis latitudinem vix superaret. Cl. *van Snieten* ^{o)} adducit exemplum nobilis pueri, in cuius cadavere scirrhus in intestino ileo, prope ab insertione in colon inveniebatur. Huc pertinet quoque exemplum a Cl. *Littre* ^{p)} narratum, ubi glandulae jejuni ac ilei ita erant induratae ac mole auctae, ut fere nullus transitus a superioribus ad inferiora esset. Cl. *Diannyer* ^{q)} exemplum narrat ilei periodici, a tumore fungoso & tandem sphacelato in

l) Tab. IV Fig. 1. fuit lypomatosis in ventriculo exemplum a Cl. *Meckel* mihi communicatum. Tab. III Fig. 3.

k) l. c. Tom. I. p. 117 & seqq. 15. & seqq.

l) Histoire de l'academ. royal. de Medec. de l'annee 1777 & 78 p. 211 & seqq. ubi non solum tenia intestina scirrhusi & coarctata erant, verum oesophagus quoque ac cardia, cum pylorus sanus fuit.

m) *Wesf* Diss. de perniciossima alvi obstructione ab angustia & callositate intestini recti orta,

iconibus illustrata. Halaë 1788. & Tab. IV. Fig. 2. tale exemplum ostendit ex Cel. *Meckelii* museo illustrissimo desumptum.

n) l. c. p. 120. obs. 307.

o) Observat. anatom. chirurg. Obs. 95 & 96.

p) l. c. Tom. I. c. 426. T. III. p. 188.

q) Histoire de l'acad. royal. des sciences de l'annee 1703. p. 51.

r) Commentar. de rebus in scientia naturali & medica gestis. Lips. Tom. VI. p. 99.

in fine coli ac initio recti. Huc pertinet casus Ilei orti a valvula coli prorsus clausa, ita ut nihil transire possët, cum intestino ibi degenerato in duram massam r).

Signa horum tumorum sunt ponderis sensus in eo loco, si majores sunt, alvus tarda vel prorsus obstructa; interdum appetitus ciborum sanus est, at quovis secundo aut tertio die accedit anxietas, abdominis impletio supra scirchi locum, & vomitus ingestorum cum magno levamine. Quae quidem signa haud characteristica nec certa sunt: at si praecesserit intestinorum inflammatio, nec solutione, nec suppuratione, nec gangraena finita, si ea diu continuat, sensim quidem levata, sed interdum recrudescens, praesertim assumtis crassioribus cibis, tunc diagnosi eo certior fit. Hi tumores nisi maximi sunt, externo tactu vix certo sentiuntur.

Admodum mala hujus Ilei prognosis est, cum causa, quamvis cognita, rarissime, si unquam tollitur. Si Ilei symptomata pro tempore sanantur, semper periculum est, ne aucta redeant. Quodsi tumores sint scirrhosi, eo peior est aegri status, cum timendum est, ne abeant in cancerum, qualia exempla habet Cl. *Lieutaud* s); qui tum pessimus est aegri status, nullis medicamentis tollendus. Huc pertinet exemplum a Cl. *Meckel* *) mihi communicatum.

§. 16.

IV. Quarta causarum Ilei species complectitur intestinorum compressionem a parte quadam extra intestina jacente. Causae huc referendae nimis differunt, quam ut in genere alicuid de hac Ilei specie dici possit: quare singulas has causas statim enarrabo, e quibus sunt:

α. Herniae, praesertim intestinales. Herniam in genere dico secundum *Clar. Richter* r) & *Callisen* u) egressum partis ejusdam mollis in cavo notabiliori contentae, in aliud cavum praeter naturam exortum, extus haud patulum. *Bellii* w) definitio nimis lata mihi videtur, cum ait, herniam dici posse quemcunque tumorem inde ortum, quod quaedam partes e situ eo depelluntur, quo naturali in statu contentae sunt. At hac definitione assumta nescio, quomodo prolapsus sit ab hernia distinguendus. Quacvis hernia est vel incarcerata, vel non. Incarcerata est ea, ubi intestina in hernia contenta vel in collo sacci herniosi vel in alio quovis herniae loco, ab annulo abdominali vel alia quadam parte fasciae instar constringuntur. Haec incarceratio, uti jure Cl. *Richter* x) distinguit, triplicis generis est: vel inflammatoria, ubi inflammatio partium incarceratarum, febri & dolor statim ab initio praecipua sunt symptomata; vel spastica, ubi omnia symptomata spasticae sunt indolis, quod praesertim inde apparet, quod nulla vel pauca certe adfunt

r) Medical Essays and Observations. Vol. IV. p. 441 & seqq.

s) l. c.

w) Tab. IV. Fig. 2.

x) Abhandl. von den Brüchen. Götting. 1785. p. 2.

u) Principia systematis chirurgiae hodiernae. Hafn. 1790. Tom. II. p. 384.

w) Lehrbuch der Wundarzneykunst. Th. I. p. 202.

x) l. c. p. 130-135.

adsunt inflammationis vel faecum congestarum symptomata, & remedia antispasmodica sola profunt: vel lenta a copia excrementorum in parte intestinorum herniosa congestarum: quae posterior plerumque vel unice fere observatur in herniis antiquis, magnis, saepius jam prolapsis repulsisque, vel e longo temporis spatio semper procumbentibus. Plura hac de re dicere, locus hic non est: quare provoco inprimis ad optimum illum *Richteri* tractatum de herniis.

Hernias incarceratas Ilei causam esse posse, nullus dubitabit, qui scit, intestina in hernia contenta incarceratione ita comprimi, ut plane nihil a superioribus ad inferiora transire possit, nec vice versa: unde tunc jam toties laudata Ilei symptomata oriuntur. Nunc vero quaeritur:

1. An herniosis Ileo affectis, causa semper in hernia ipsa sit quaerenda?
2. Quatenam sint signa herniam esse Ilei causam?

Quod primam quaestionem attinet, ea prorsus neganda mihi videtur. Haud negare quidem audeo, herniam in genere forsan frequentissimam Ilei causarum esse, ideoque in quovis homine Ileo laborante ante omnia, inprimis quando Ileus subito accesserit, inquirendum esse, an aeger hernia laboret, quae nunc sit incarcerata. Haec disquisitio eo magis necessaria est, quando medicus jam scit, aegrum esse herniosum: tunc enim admodum verisimile est, herniam esse incarceratam indeque Ileum ortum. Quae vero hucusque dicta sunt, minime impediunt, quo minus herniosus quidam ex alia quoque causa in Ileum cadere possit: nullam enim video causam, quare in hernioso non omnes jam dictae Ilei causae locum habere possint vel in parte intestinorum in situ naturali remanentium, vel in parte in sacco hernioso contenta. Quae cum sint experientia probata 1), medicos prudentes & cautos reddant, ne, quotiescunque herniam Ileo conjunctam vident, illam hujus causam esse autument. Vera enim diagnosi hic magni est momenti, cum in Ileo ex hernia incarcerata orto, taxi non succedente, herniotomia est instituenda, quae in contrario casu non solum inutilis sed interdum noxia erit. Duplex vero datur casus ubi hernia quamvis praesens, qua hernia, quaque incarcerari potest, non est causa Ilei.

a. Ubi in hernioso Ilei causa sita est in intestinis e loco suo non remotis. Hoc in casu aeger queritur de abdominis, non de herniae doloribus: abdomen est durum, tumidum, tensum: hernia vero mollis plerumque facile reponenda: morbus oritur nullo nixu vehementi praegresso, vel alia virium magna intensio: morbi decursu hernia quidem dolet, dura, tensa fit, sed ferius & minori gradu quam abdomen. Dixi herniam plerumque tantum reponi posse: quodsi enim hernia adnata est, ea non poterit reponi, quod vero antea quoque fieri haud potuit. Tales casus exhibet *Cl. Pott* 2).

b. Ubi

1) *Richteri* chirurg. Biblioth. Bd. III. p. 585. 2) *Chirurgical observations relative to the cataract, the Polypus of the nose &c.* Vid. *Richter*. chir. Bibl. III. Bd. p. 589.

b. Ubi causa quaedam ex supra dictis vel adhuc laudandis locum habet in intestinis hernia contentis, quamvis hernia non sit incarcerata. Certe casus difficillimae diagnosis! Nam hernia Ilei sedes, at minime ejus causa est, nisi forsan intestina inflammata paulatim intumescant, indeque sit incarceratio a contentis orta: tunc operatio prodesse potest. Si dolores praesertim in annuli abdominalis regione sunt, tunc magna oritur suspicio herniae incarceratae, quod testatur *Richter* d). Si vero annulus abdominalis tensus non est, dolor magis in hernia quam in annulo abdominali existit, suspicio adest, herniam sedem tantum, nec causam Ilei esse. Porro respiciendum est ad morbi initium, causas praegressas, ut ait *Cl. Richter* b).

Secunda, quam posui, quaestio fuit, quaenam sint signa, herniam Ilei causam esse? Quodsi hernia Ilei causa est, ea plerumque est incarcerata. Incarcerationis vero symptoma fere perpetuum est Ileus, quod testantur *Richter* c), *Callisen* d) alique. Unde sequitur signa Ilei ab hernia prodeuntis fere semper eadem esse, quae sunt signa incarcerationis: puta, hernia antea indolens incipit dolere: dolores primi adsunt in loco incarcerationis, qui plerumque est annulus abdominalis, unde propagantur ad reliquam herniae partem, tandemque usque ad abdomen: ei augentur tactu nisi que omnis generis: hernia tensa, tumida fit ut & abdomen in decursu morbi: accedit alvi obstructio, quae quamdiu faeces in intestinis infra herniam sitis adsunt, clysmatibus vincitur, postea vero nullis cedit remediis. Mox vomitiones, vomitus ciborum, bilis & postea materiae stercoracae invadunt, & verus oritur Ileus. Quae symptomata, nisi mature iis prospiciantur, celeriter augentur concomitante febre, ac inflammatione intestinorum, quae cito abit in gangraenam e).

At, uti paulo ante dixi, hernia, quando est Ilei causa, non semper incarcerata est: Hernia enim subito orta eadem quoque symptomata excitare potest, quae incarcerationis, puta vomitum, dolores colicos, obstructionem alvinam; quod optime forsan cum *Richtero* f) inde explicatur, quia viscera, in abdomine remanentia, intestinis in herniam delapsis, trahuntur adeoque irritantur. Idem quoque fit in herniis magnis, quando aeger diu in situ erecto remanet. Quae hucusque dixi, non solum de herniis inguinalibus, scrotalibus, cruralibus, umbilicalibus, quae sunt frequentissimae, sed de omnibus aliis herniis abdominalibus, de gastrocele g) &c. valent; quae vero omnia in illo *Richteri* tractatu fusius sunt explicata.

Quoad prognosin haec Ileus minus periculosus est quam multi alii. Quodsi hernia incarcerata adest, periculum differt pro varia incarcerationis natura. Incarceratio lenta a faecibus congestis orta minus timenda est, quam incarcerationis spastica, & haec minus

a) l. c. p. 588.

b) Abhandl. von den Brüchen. p. 106.

c) l. c. p. 97.

d) l. c. Tom. II. p. 399.

e) *Richter* l. c. p. 98.

f) l. c. p. 101.

g) *Memoires de l'acad. royal. de chirurg.* Tom. I. p. 702 - 707. ubi *Cl. Garengeot* inter alia herniarum, exempla duo asserit gastroceles Ileo junctae.

minus quam inflammatoria, quae celeriter in gangraenam abire solet. In duabus prioribus speciebus periculum maxime dependet a minante vel jam orta inflammatione ac gangraena, quae igitur summopere sunt avertenda. Hernia jam gangraenosa plerumque mortem affert; attamen exempla dantur hominum ex hoc statu restitutorum ^{h)}).

§. 17.

β. Strangulatio intestinorum. Haec causa varia est, uti praesertim elucet e Cl. *Meyeri* dissertatione inaugurali ⁱ⁾, in qua satis luculenter haec de re agitur. Hicce auctor sub isto nomine omnes causas adducit, quae intestina in abdomine constringere ac comprimere possunt. Ego vero de intestinorum strangulatione loquens, eos tantum casus intelligo, in quibus intestina fascia vel ligamento praeternaturali adstringuntur, eorumque diameter occluditur. Huc pertinet casus ille, quem *Marteau & Bourgeois* ^{k)} narrant, ubi in cadavere foeminae ileo extinctae, inveniebatur appendicula vermiformis cum peritonaei proxima parte concreta, quae fasciam formabat jejunum constringentem. Similem casum narrat Ill. *Morvo* ^{l)}. Huc pertinet quoque *Kloekhofsz* ^{m)} casus, ubi ileus natus erat a ligamento, quod appendiculae vermiformi annexum constringebat coecum. Huc attinet exemplum ilei lethalis, quod describit *Gartschore* ⁿ⁾, ubi omenti pars prope a loco, quo ileum coeco inseritur, cum mesenterio erat concreta, ibi ligamentum 2 1/2'' longum, variae crassitiei, 2'' a coeci initio ortum adhaesit ileo ac laqueum firmiter ileum constringentem formavit. Huc numero casum Cl. *de la Peyronie* ^{o)}, ubi hernia, quae incarcerata fuerat, reposita, ileum fuit strangulatum ab omento cum peritonaeo concreto. Huc refero casum strangulationis intestini ilei internae, quam narrat *van Doevern* ^{p)}. Huc pertinet quoque casus ille *Moscati* ^{q)}, ubi ileum in duo brachia divisum erat, quorum alterum intestini ilei continuatio fuit, alterum mesenterio annexum laqueum formavit. Huc refero casum *Johnstoni* ^{r)} de obstructione alvi pertinaci, quam excitaverat pars superior recti ligamento praeternaturali constricta. Alii multi casus dantur, quos Cl. *Meyer* l. c. collegit.

Jam vero quaeritur, quomodo strangulationes hae oriuntur? Duo hic consideranda sunt, puta ortum harum fasciarum, & constrictionem iis peractam. Haec ligamenta quomodo oriuntur, haud difficile mihi videtur explicatu. Notum enim est semper in omnes

h) Memoires de l'acad. royal. de Chirurg. Tom. II. p. 91 & seq.

i) De strangulationibus intestinorum in cavo abdominis. Argentor. 1776. quae translata invenitur in Neuen Sammlung d. auserlesent. und neu-est Abhandl. f. Wundärzte. XVI St. p. 143-218.

k) Journal de medec. & chirurg. &c. par Mr. A. Roux. Tom. XXXII. Vid. *Richter*. chirurg. Bibl. I. Bd. St. p. 99.

l) Essays of a society in Edinbourg. Vol. II. p. 368.

m) *Gesnevs* Entdeckungen d. neuell. Zeiten in d. Arzneygel. Th. I. p. 91.

n) Medical observations and inquir. &c. Vol. IV. Vid. *Richter*. l. c. I. Bd. 4 St. p. 35 & 36.

o) Memoir. de l'Acad. royal. de Chirurg. T. I. p. 693. ubi tabula hanc casum repraesentat.

p) Specim. observ. academ. ad monstr. histor. anatom. &c. spectant. Lugd. Bar. 1765. p. 76.

q) Memoires de l'acad. royal. de chirurg. T. III. p. 468. qui tabula expressus est.

r) Medic. & philosophic. commentar. Vol. V. P. III. Vid. *Richter*. l. c. V. Bd. p. 282.

nes corporis cavitates exhalare ex arteriis liquidi aliquid, quod nisi resorbetur, crassum fit & varias partes conneſcit vel fibras format. Haec est ratio, qua ligamenta oriri credo. Jure merito hae fasciae harum constrictionum causa praedisponens dicendae videntur: quanam vero est causa occasionalis? vel quid facit, ut intestina iis constringantur? Hujus phaenomeni ratio quaerenda mihi videtur in motu intestinorum peristaltico, eorumque motu passivo vel concussionem, corpore vehementer moto, v. gr. equitando, saltando &c. Primum intestinorum motum supra jam demonstravi: posteriorem vero, qui in dubium vocant, adeant *Bonnetum* ^{e)}, qui idem hoc declarat. Vehementibus his motibus intestina versus ligamentum tale acta eo constringuntur, quo tum circulatio humorum impedita, tum faecum transitus prohibitus est: quae paulatim morbum augent diametro tota abolita. Hae constrictiones duplicis generis sunt secundum *Meyer*.

a. Vel enim eae, quas iste hernias internas vocat, subito natae repentino modo totam intestinorum diametrum comprimunt. Difficilis hic est diagnosi: At si hujus causae similitudinem cum herniis externis, quae mihi non prorsus deesse videtur, respicimus, simulque observationes laudatas, aliasque bene multas inter se conferimus, probabile fit, dolorem subito ortum, ac initio loco quodam fixum postea vero ad totum abdomen extensum cum caeteris Ilei symptomatibus hanc causam monstrare, si absint inflammationis signa: simulque non sine magna probabilitate e primo doloris loco ad intestinum affectum concludi potest. In plurimis aliis Ilei causis dolor initio vagus, postea fixus est.

b. Vel intestina a ligamento jam diu sunt recepta, at nondum restricta & strangulatio fit demum accedente causa occasionali. Hic forsitan, uti ex aliquot exemplis apparere videtur, v. gr. ex *Kloekhoffii* supra citato, praecunt per plures hebdomades dolores colici semper eodem in loco incipientes, qui vero vel flatibus vel faecibus durioribus ejectis desinunt, donec accedente hac vel illa causa, v. gr. majori excrementorum accumulatione, obstructione alvi, vitio diaetae, Ileus oritur cum doloribus eodem in loco incipientibus semperque ibi summo gradu continuantibus. Probe scio signa hujus causae laudata non certa esse, sed tantum probabilia. At meliora haud inveni.

Quoad prognosin idem hac de causa fere valet, quod de Ileo hernioso: in genere tamen periculiosior est hic Ileus, cum causae diagnosi sit difficilior, eaque cognita non ita facile operatione chirurgica tolli possit quam hernia.

§. 18.

γ. Variarum partium intestinis adjacentium tumores, qui ea penitus comprimunt. Omnia fere corporis viscera in enormes varii generis tumores, in hydatides, lypomata, sarcomata, steatomata &c. degenerare posse, multae cadaverum sectiones ostendunt e quibus pauca tantum exempla adducam. *Cl. de Haen* ^{t)} describit eventum hydatidis enormis

^{e)} l. c. T. II. Lib. III. Sect. XIV. obs. 20. §. 89.
historiam jam Tom. V. Cap. 2. §. 4. inchoaverat.

^{t)} l. c. Tom. VII. p. 112 & seqq. quam morbi

mis a tuba fallopiana ovarioque dextro ortae, quae e multis minoribus hydatibus conjuncta saepius Ileum pluries sublatum, tandem vero in mortem abeuntem excitavit. Idem ^{u)} narrat historiam hydatidis magnae peritonaei, quae plena ichore, mucos & puriformi quadam materia, ex inguine continuata per sinistram pelvis partem, rectum inter ac vesicam sese interposuit. *Kerckring* ^{w)} adducit exemplum Ilei a scirrhuso pancreate, ponderis unciarum quatuordecim, colon premente orti. Sic *Hippol. Bosius* ^{x)} narrat Ilei casum a mola tubali, rectum premente, orti. *Cl. Riolanus* ^{y)} Ileum a mesenterii tumore ortum describit. Similem casum refert *Cl. Sauvages* ^{z)}. *Quarin* ^{a)} describit Ileum ab ovarii tumore ortum. Qui plura hujusmodi exempla legere cupit, adeat *Cl. Lieutaud*, *Morgagni*, *Bonnet* ^{b)}. &c.

Haec causa Ileum chronicum excitat, paulatim ortum, at vix superabilem. Pleurumque diagnosi haud adeo difficilis est, cum plerique tales tumores externe tactu possunt percipi aegrique eo in loco, ubi tumor hic existit, pondus quoddam sentiunt; saepissime quoque tales aegri sunt cachectici; functiones visceris ita corrupti laesae sunt. Interdum ex his causis oritur vomitus habitualis, ita ut aegri, quovis secundo aut tertio die ingesta cum magnis anxietatibus evomant, quo tunc levantur ^{c)}.

Pessimi ominis hic Ileus est, ac de eo idem valet, quod de Ileo ex intestinorum crescentis orto supra dixi.

§. 19.

^{y)} Situs uteri mutatus praesertim ejus retroversio seu hysteroloxia posterior, ubi scilicet uteri fundus os sacrum respicit, cum orificium versus anteriora situm est. Tres hujus morbi gradus *Cl. Callisen* ^{d)} distinguit, quorum prior est, si retroversio adeo parva est, ut vix ulla symptomata gravia efficiat; secundus, ubi os uteri pubem respicit; tertius vero, ubi utero inter vaginam & rectum reclinato, orificium uteri supra pubis symphysis in haeret. In secundo, praesertim vero tertio gardu symptomata communia praeter alia sunt retentio faecum & urinae, unde magna vesicae urinariae extensio, ita ut interdum rumpatur, anorexia, anxietas, vomitus, abdomen extensum, dolens. Haec uteri retroversio oritur praesertim tertio, rarius quarto graviditatis mense. Facile ea dignoscitur exploratione interna per uteri vaginam & intestinum rectum. Fusioem de hac re tractatum *Cl. Hunter* ^{e)} edidit, qui primus ad hunc uteri situm perversum attentus fuit.

Causa haec si justo tempore cognoscitur, non magnum adest periculum, cum ea facile tolli potest. Quod si vero ea diutius latet, inflammatio oritur, a cujus gradu exituque tunc periculum dependet.

§. 20.

u) l. c. p. 138.

w) *Obs. anatom.* Lib. II.x) *De facultate anatom.* Lib. II. p. 23.y) *Method. medend.* Sect. III. Tract. I. Cap. de ileo.

z) l. c. Tom. III. p. 10.

a) *Methodi medendi inflammat.* p. 184.

b) In libris saepius iam citatis.

c) *Meyeri Diss.* f. c. in *Neuen Samml. f. Wundärzte.* XVI. Sr. p. 182 & 183.

d) l. c. Tom. II. §. 758.

e) *Medicina. und chirurg. Beobacht. überf. von Kühn.* Leipzig.

§. 20.

§. Calculi vesicae magni. Hujus causae exemplum adducit *Tulpius* f), ubi a magnis duobus vesicae calculis rectum ita fuit compressum, ut nulla possent transire excrementa, ac adolescens Ileo moriretur. Diagnosin facilis est tunc ex mingendi difficultatibus inde ante Ileo ortis, tunc exploratione cathetere instituta. Pessimi omnis hic Ileo est: nulla medendi via restat, nisi lithotomia, qua causa tollitur; quae vero operatio dubii est exitus.

Caput V.

P r o g n o s i s.

§. 1.

Emuneratis jam ac, quantum pro viribus meis potui, explicatis Ileo causis, pauca adhuc de ejus prognosi addam. In omni morbo is, qui prognosin facere vult, ad plura attendere debet, scilicet:

1. ad ipsam morbi naturam in genere ejusque vehementiam;
2. ad causam morbi dato casu praesentem.
3. ad omnia, quae aegroti constitutionem attinent.
4. ad morbi complicationem.
5. ad constitutionem epidemicam.

Ad haec igitur momenta in Ileo prognosi quoque est respiciendum.

1. Quod primum attinet, inter omnes auctores constat, Ileo esse morbum valde periculosum, quod quisvis facile intelligit, qui parum modo attendit ad ejus symptomata scilicet ad pertinacem alvi obstructionem, vomitum vix coerendum, dolores vehementissimos, quae omnia facile inflammationem inducunt, cum ejus sequellis, praesertim gangraena. Quo vehementiora sunt Ileo symptomata, eo facilius accedit inflammatio admodum gravis, ad gangraenam vergens. Inflammatio haec praecipuum est momentum, ad quod medicus respiciat, quamque summis viribus prohibeat.

Gangraena si ex inflammatione oritur, plerisque in casibus mortem affert: attamen exempla aegrorum restitutorum dantur quamvis jam adhaerit gangraena. Talem casum narrat *Cl. Burel* g), ubi omnia gangraenae signa assuerunt, aegerque cortice peruviano fuit servatus. Plura hujuscemodi exempla *Cl. Hevin* h) collegit. Non possum hic silentio praeterire signum aliquod gangraenae, puta, subitam dolorum cessationem sine resolutione inflammationis. Verum quidem mihi videtur, si dolores partes inflammatae subito

f) Observat. Lib. III. cap. 2.

g) Journal de medec. Tom. XXXII. p. 140.

h) Memoir. de l'Academ. de Chirurg. Tom. XI. obs. 1. 2. 3.

subito aut penitus, aut maxima ex parte cessant sine resolutionis signis, hoc cum aliis certum gangraenae signum esse. An vero inversa haec sententia semper quoque valet, ut scilicet gangraena orta semper cessent dolores? Vix credo: unum certe adducit Cl. Morgagni ¹⁾, quod demonstrat, gangraena quamvis orta dolores interdum continuare: adolescens enim Ileo mortuus ob immane dolorum tormentum ultimas quindecim vitae horas vehementer clamavit. attamen cadavere secto intestina plurima gangraenosa, nigerrima erant inventa. Nec difficilis est hujus phaenomeni explicatio: potest enim dolor provenire ab alia parte adhuc inflammata, ab acri quodam, a vermibus aliam intestinorum partem irritantibus. Gangraena orta interdum in loco abdominis quodam oriuntur tumores, sensum fluctuantes quibus apertis effluit magna saniei excrementorumque copia. Qui si secundum artis leges curantur, interdum salutarem habent eventum, uti exemplum Cl. Aepit ²⁾, Brünig ³⁾ narrat.

Quod si animi deliquia, anxietas magna, singultus, tremor artuum accedunt, mali ominis est. Si vomitu faeces & excrementa similia ejiciuntur, pessimi hoc est ominis. Plerique veterum auctorum crediderunt, tunc neminem servari: at his contradicit inter multos alios Cl. Sauvages ⁴⁾ experientia. Si aeger motum mitem leveinque cum parvo intestinorum murmure sentit, boni ominis est ⁵⁾: indicat, intestinorum spasmos minui, ac cum iis obstructionem; simul quoque dolores minus vehementes fieri solent. Si morbus vix sanatus aliquo aegri vitio redit, parum spei lucret; morbus fere semper multo vehementior aegrum aggreditur.

§. 3.

2. Quod ad morbi causas pertinet, de iis locutus sum agens de singulis causis.

3. Nec minus aegroti constitutio est attendenda. Infantes si hoc morbo corripiuntur, plerumque sinister est exitus: idem valet de senibus. Si homines jam antea aliis morbis fuerunt debilitati, majus imminet periculum, quam si robusti sunt, quando eo afficiuntur homines sensibiles, irritabiles, sexus sequior Ileo laborantes in majori periculo versantur, quam alii.

§. 4.

4. Morbi complicati in genere magis periculosi sunt morbis simplicibus: ita etiam se habet cum Ileo. Si v. gr. herniosus quidam Ileo laborat, haec complicatio periculum auget: verendum enim est, ne summa hac abdominis concussionem a vomitu, hernia prolapsa incarcerationetur, ac aeger ita publici in periculo versetur. Sic Ileus stranguriae conjunctus, peioris est ominis, quam Ileus simplex sive stranguriae causa particularis adsit, sive ea sit spasmodica, consensualis.

§. 5.

5. Quemadmodum tandem in omnes morbos constitutio epidemica magnum habet effectum, sic quoque is non deest in Ileo. Nequid dicam de Ileo bilioso epidemico, quem Cl. Sims describit, id apparet quoque in aliis Ilei generibus. Si v. gr. genius epidemicus est putridus, eo citius accedente ad Ileum febre, ea erit putrida, inflammatio localis citius abibit in gangraenam. Si genius epidemicus est inflammatorius, eo citius ad Ileum chronicum accedet inflammatio intestinorum e. f. p. Ita ut genii epidemici effectus non possit non intelligi.

Expli-

i) I. c. Epist. XXXV. n. 14. 23.

k) *Ceferens* Entdeckungen &c. II. Bd. I. Abtheil. P. 306.

1) Samml. auserless. Abhandl. z. Gebr. pract. Aerzte. III. Bd. p. 304 & seqq.

m) I. c. Tom. III. p. 111.

n) *Galleky* I. c. §. 63.

Tab. III.

Fig. 3.

Fig. 1.

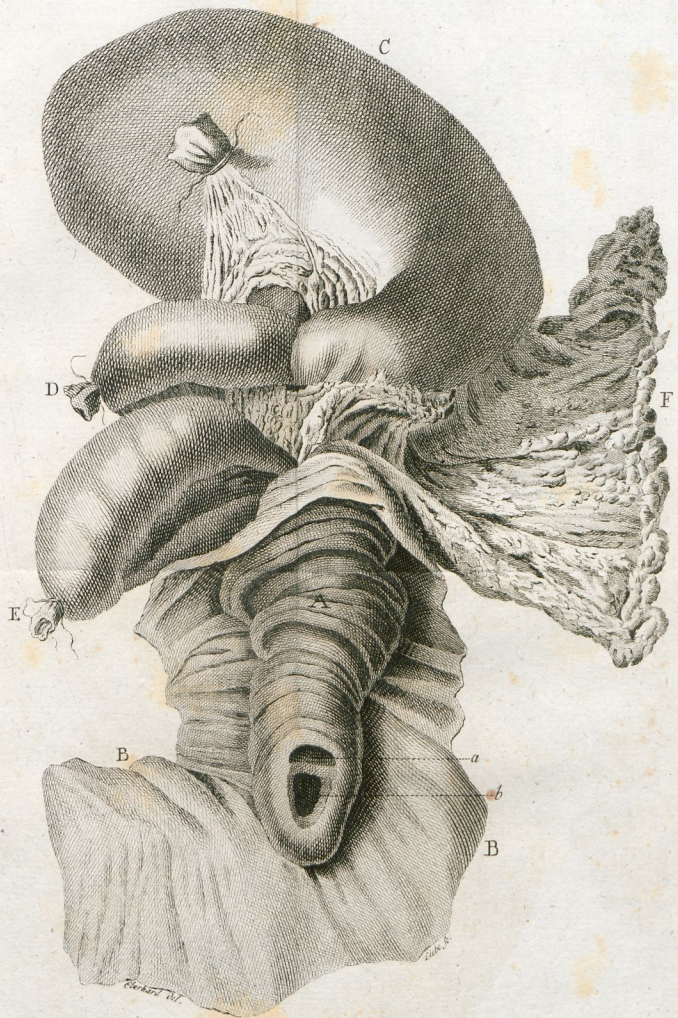

Fig. 2.

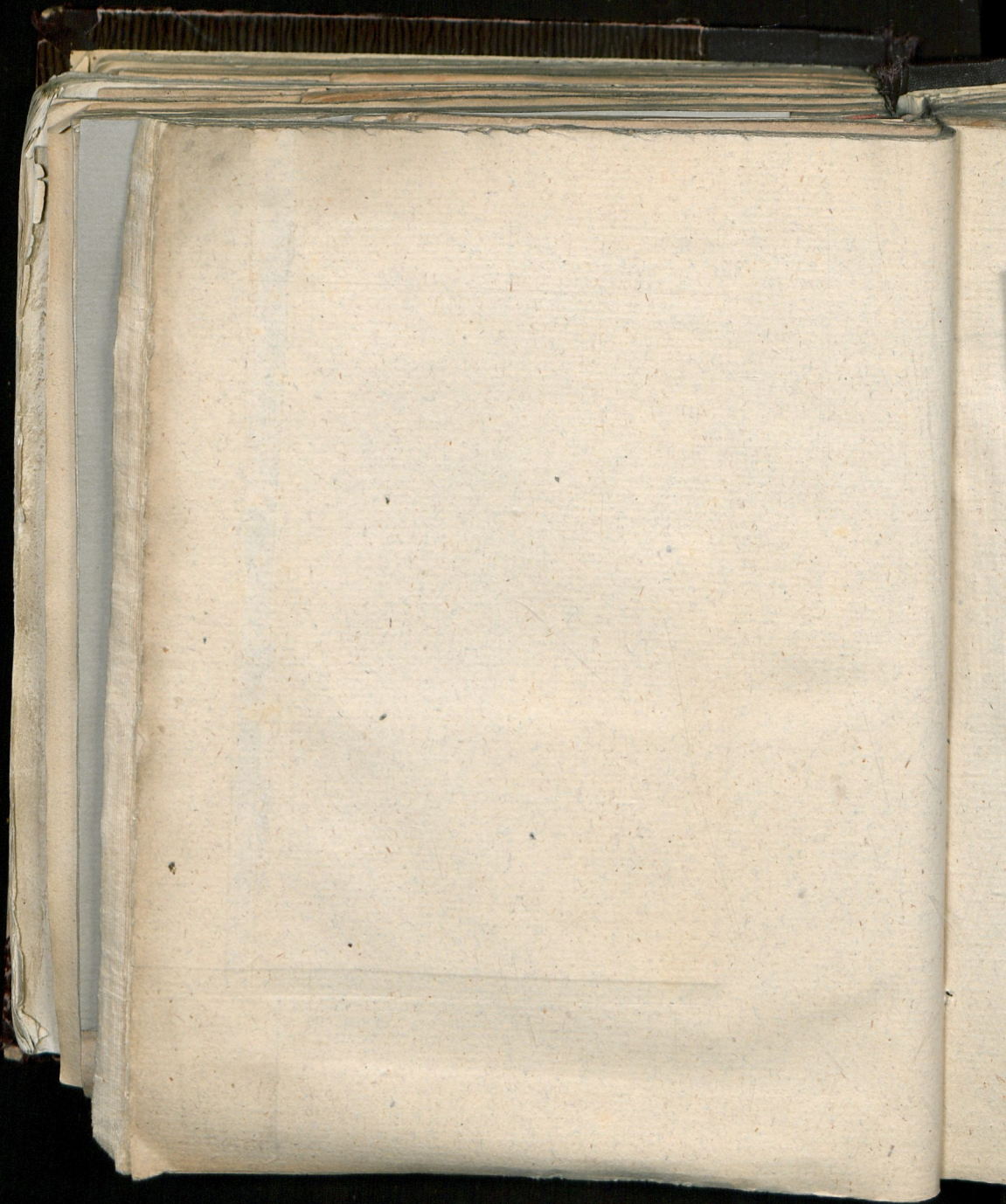

Fig. 1.

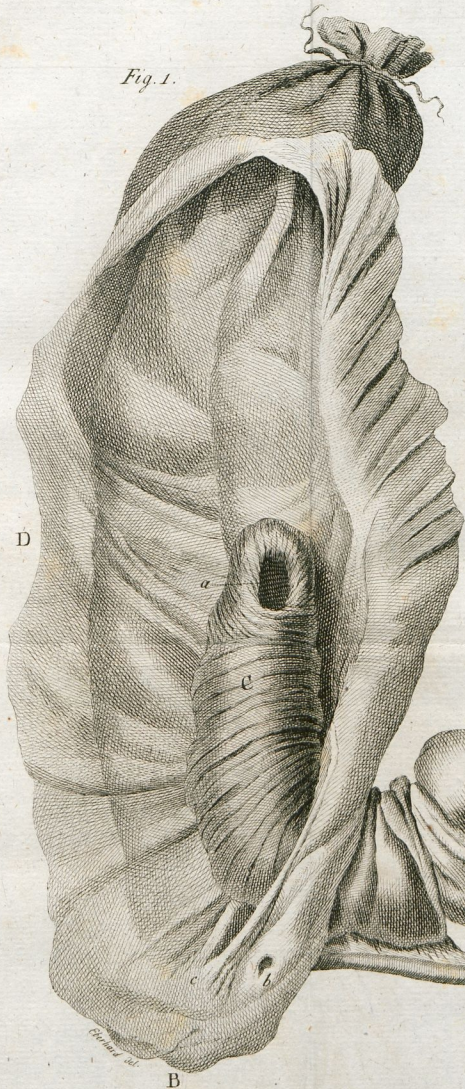
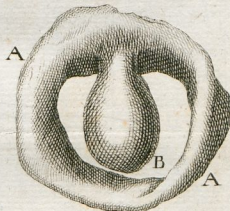

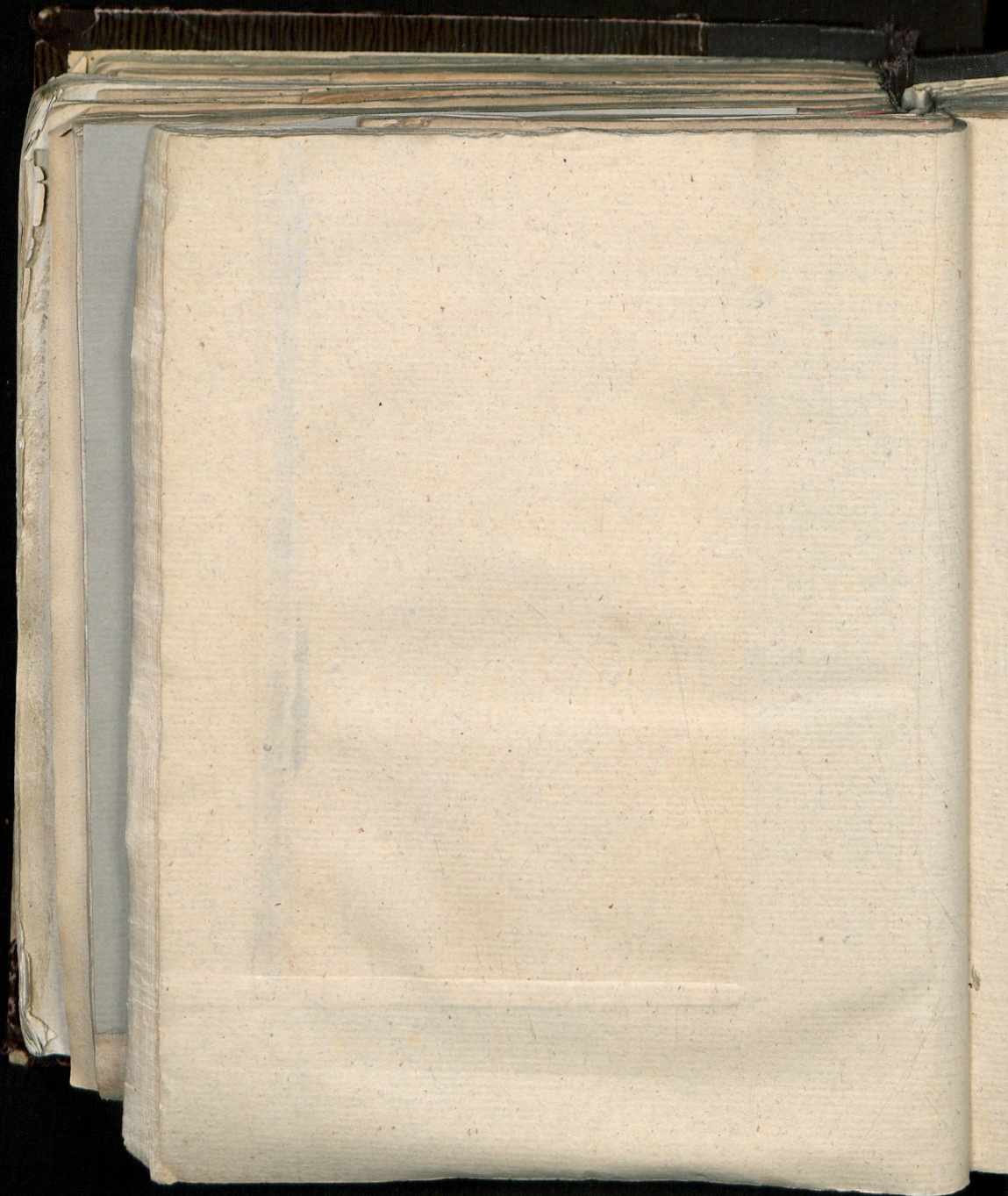
Fig. 3.

Fig. 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
1994

Fig. 1.

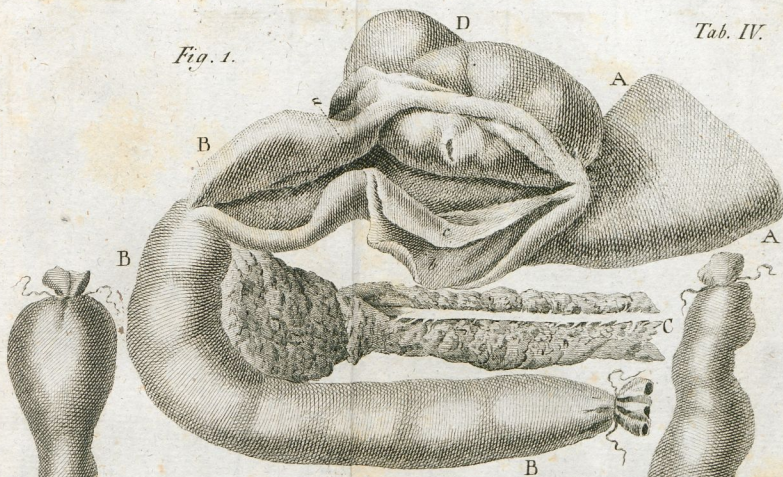

Fig. 2.

Fig. 3.

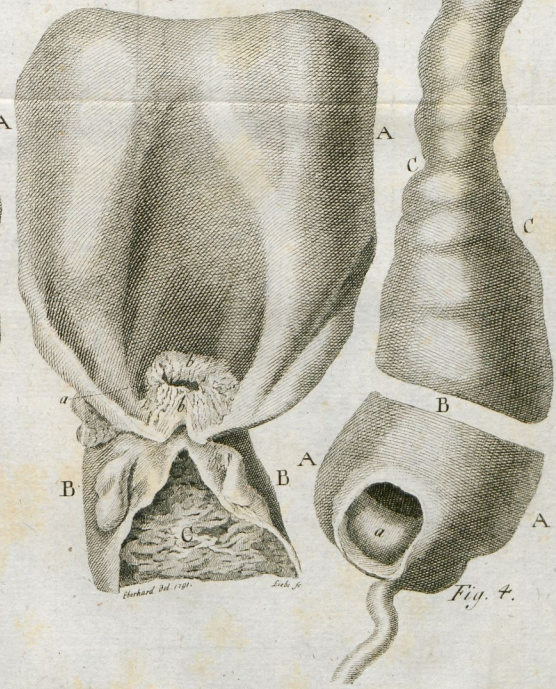

Fig. 4.

Tab. II

Explicatio Tabularum.

Tabula I.

Fig. 1.
Volvulus parvus intestini Coli transversi ex infante quadrienni cum annexo mesocolo & omento colico.

Fig. 2.
Volvulus intestini ilei duplex.

Fig. 3.
Volvulus magnus intestini coli transversi in colon descendens & rectum recepti repraesentatus tertia parte minor quam in statu naturali.

- A. Pars coli transversi & flexus lienali.
B. Constrictio coli transversi a colo descendente, quo intususcipitur.
C. C. Colon descendens maxima ex parte apertum.
D. Tumor lypomatofus stilo annexus coli parti.
E. Introitus ad intestinum rectum.
F. Orificium recti inferius.

Tabula II.

Volvulus magnus intestini ilei, & omnium crassorum intra intestinum rectum.

- A. Colon ascendens inversum ilei partem & coecum cum colo transverso includens.
a. Ileus intestini finis s. Valvula Bauhini.
b. Lumen intestinorum crassorum, Coli praesertim prope ingressum intestini ilei.
B. B. Flexus coli iliacus apertus cum initio recti.
C. Ventriculus.
D. Duodenum.
E. Ileum.
F. Omentum.
c. Pancreas.

Tabula III.

Fig. 1.
Convolutio partis intestini ilei cum volvulo ejusdem intestini in Colon ascendens suscepti.

- A. Ileus magna pars ad coecum usque convoluta.

- B. Coecum apertum.
C. Ileum inversum colo intususcipitum.
D. D. Colon ascendens apertum.
E. Appendicula vermiformis.
a. Lumen ilei inversi.
b. Lumen appendiculae vermiformis.
c. Valvula Bauhini.

Fig. 2.
A. A. Sectio circularis intestinis Crassi.
B. Lypoma stilo parieti interiori annexum.

Fig. 3.
Idem inversum & lypoma dissectum repraesentat.

Tabula IV.

Fig. 1.
Lypoma ventriculi tunicis interpositum.
A. Pars ventriculi dextra s. pylorica.
B. B. B. Intestini duodeni pars transversa superior, perpendicularis & transversa inferior.
C. Pancreas.
D. Lypoma ventriculi tunicae musculari & vasculosae interpositum.
a. Pylorus.
b. peritonaeum cum tunica musculo.
c. nervae & villosae Ventriculi.

Fig. 2.
Coarctatio summa feirrhoidea coli descendentis.
A. A. Colon apertum dilatatum.
B. B. Inferior coli pars naturali magis arcta.
C. Coli villosa, hic ob arctationem musculosae rugosa.
a. Coli lumen summe angustatum.
b. b. Limbus a rugis exulceratis formatus.

Fig. 3.
Ileum spasmodice contractum.

Fig. 4.
Colon coarctatum cum coeco.

- A. A. Coecum.
a. Valvula Bauhini.
B. Pars coli naturalis resecta, pollicis circiter longitudine.
C. C. Incipiens coli coarctatio.

Theses.

T H E S E S.

I.

Hydatides non semper oriuntur a taenia hydatigena.

II.

Scrophulosum virus vix est virus venereum mutatum.

III.

Menstrua suppressa, non propter sanguinis acrimoniam antea iis excretam, nunc vero retentam, hysteriae causa sunt.

IV.

Metallosum usus in Ileo curando rarissime, si unquam, concedi potest.

V.

Vesicatoria in febribus putridis, uti alia excitantia jure adhibentur.

VI.

Nullum medicamentum, quod cortici peruviano omnibus in casibus substitui possit, scio.

Halle, Diss., 1788-91

ULB Halle

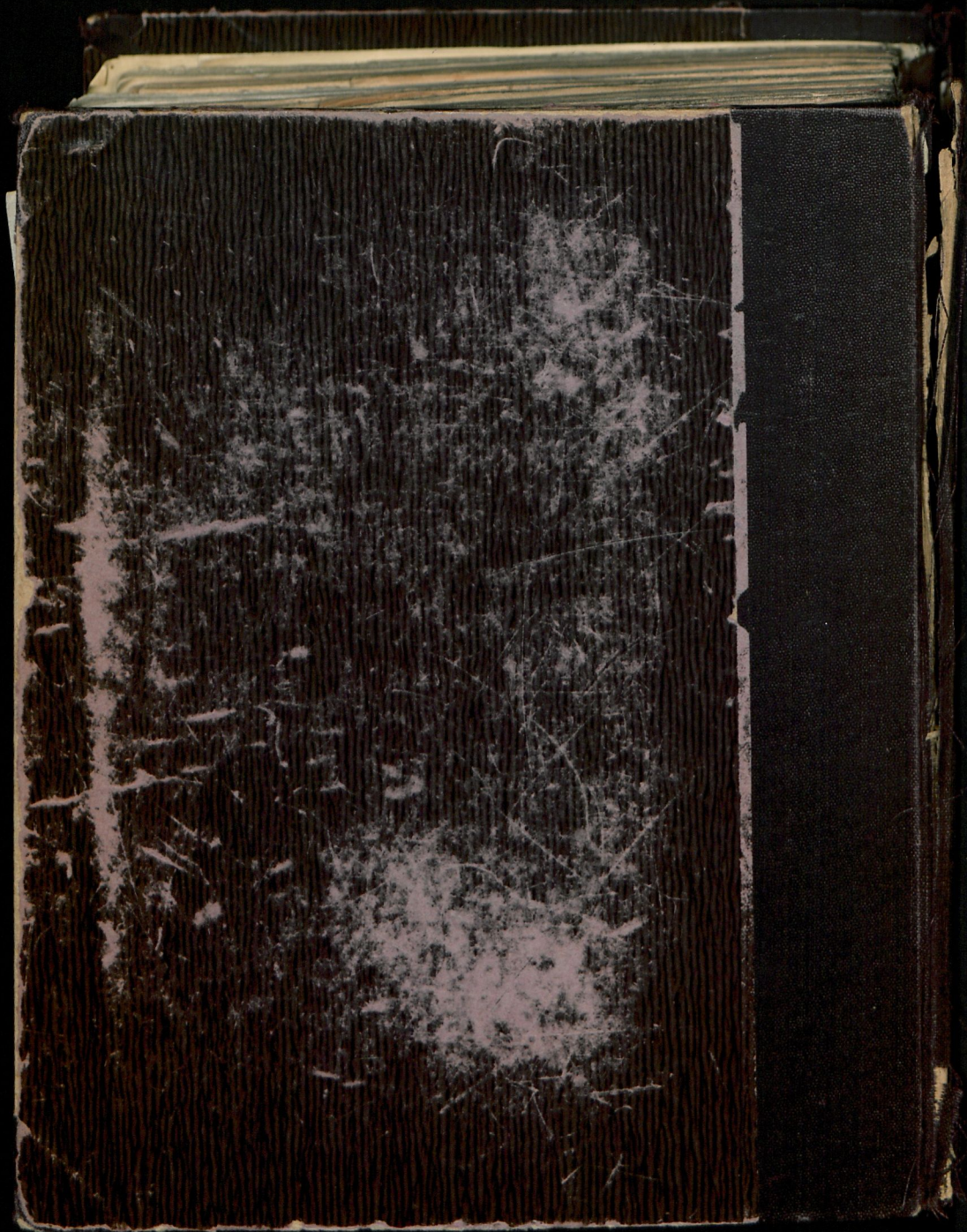
3

001 967 045

Sb.

v. 178

Med. F. Am. in 2857

1798/1799
1798/1799
1798/1799

DE
PASSIONIS ILIACAE
PATHOLOGIA,

TABULIS AENEIS ILLUSTRATA.

CONSENSU FACULTATIS MEDICAE
ILLUSTRIS ACADEMIAE REGIAE FRIDERICIANAE
DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM
PRO GRADU MEDICINAE DOCTORIS
DIE XVIII JUNII MDCCXCI.

PUBLICO EXAMINI OFFERT

AUCTOR

DAVID RAHN,

HELVETO-TURICENSIS.

MEMBR. SOC. MED. ET CHIR. PER HELVET. CORRESPOND.

HALAE,

LITTERIS TRAMPIANIS.

